

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dialogorum libri quattuor

Gregor <I., Papst>

[Basel], 1496

Beati Gregorii pape Dialogorum liber quartus: de eternitate animarum:
feliciter incipit

[urn:nbn:de:bsz:31-313470](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-313470)

eum isdem beatus martyr Euthicius astetit dicens: Redēptē vigilas? Cui respon- dit: Vigilo. Qui ait: Finis venit vniuerse carnis: si- ni: venit vniuerse carnis. Post quā trinax vocem visio martyris cum omnipotentis dei gratia: que mentis eius oculis appar- rebat: euauit. Tunc vir domini surrexit seors in orationis lamentum dedit. Vox enim illa terribilia in celum signa secuta sunt: vt haste atq; acies ignee ab aquilo- nis parte viderentur. Vox effera longor- bardorum gens de vagina sue habitatio- nis educta in nostrā ceruicēz crassata est: atq; humanum genus quod in hac terra pre nintia multitudine quasi spisse segetes moze surrexerat: succisum aruit. Nam de populata vrbis: et euersa castra: cōtrema- te ecclesie destructe sunt: monasteria viro- rum ac seminarum desolata: ab homini- bus predia atq; ab omni cultu destituta: in solitudine vacat terra. Nullus hanc possessor inhabitat: occupauerunt bestie loca que prius multitudo hominum tene- bat. Et quid in alijs mūdi partibus aga- tur ignoro. Nam in hac terra in qua nos viuimus: finem suū mundus iam non nū- ciat: sed ostendit. Tanto ergo nos neces- se est instantius eterna querere: quanto a nobis cognoscimus velociter temporalia fugisse. Despicendus a nobis hic mun- dus fuerat: etiam si blandiretur: si rebus prosperis demulceret animū. At postquā tot flagellis premitur: tāta aduersitate fa- tigatur: tot nobis quotidie dolores inge- minat: quid nobis aliud q̄ ne diligatur clamat. Multa autem fuerant que adhuc de electorum factis narrare debuissē: sed hec silentio supprimo: quia ad alia fe- stino.

Petrus.

¶ **Q**uia multos intra sancte ecclesie gremio constitutos: de vita ani- me post mortem carnis perpendo dubitare. Unde queso: vt debeas: vt qua ex ratione possit agnosci: vel si qua anima

rum exempla animo occurrunt pro multo- rum edificatiōe diceret: vt hi qui suspican- tur discant cū carne animā non finire.

Gregorius.

¶ **A**boiosum valde hoc opus est: et maxime occupato anio ad alia- tendenti. Sed si sunt quibus pro- desse valeat: voluntatem meam procul du- bio postpono vtilitati proximorum: et in- quantuz deo largiente valuerō: q̄ anima post carnē viuat: subsequenti hoc quærō volamine demonstrabo.

**Explicit liber tertius dia-
logorum beati Gregorij.**

**Beati Gregorij pape dia-
logorum liber quartus: de
eternitate animarum: feli-
citer incipit.**

¶ **Q**uod eterna ac spiritalia ideo a carnalibus minus credantur: quia ea que audiunt per experi- mentum minime nouerunt:

Capitulum. I.

Postq̄ de paradisi gaudijs culpa exigēte expulsus est primus humani generis parēs. In huius cecitatis atq; exilij quā patitur venit erumnā qz peccando extraxit seipsum sulsus. iam illa celestis patrie gaudia que prius cōtemplabatur videre non potuit. In paradiso quippe assueverat homo verbis dei perfrui beatorū angelorum spiritibus cordis iudicia: et celestis visionis interesse. Sed postquam hic cecidit ab illo quo implebat mē. is loquē: recessit. Ex cui⁹ videlicet carne nos in huius exilij cecitate nati audimus. qui deum celestē esse patriā: audimus. Iesus cives angelos dei. audimus eorū dē angelorum socios spūs iustorū perfectorum. Sed carnales quoq; illa invisibilia scire non valēt per experimentū. dubitat vtrū nec sit q̄ corporalib⁹ oculis nō vidēt. Que nimirū dubitas in primo parente nostro esse nō potuit q̄ exclusus a paradisi gaudijs hoc qd̄ amiserat que viderat recolebat. Hi autem sentire vel recollere audita non possunt quia eorū nulli sicut ille saltem de preterito experimentū tenent. At si enī pregnans mulier mittatur in carcerē sibiq; pariat puerū qui natus puer in carcere nutriatur: et crescat. cui si forte mater que hūc genuit. solē. lunā. stellas. montes et campos. volātes aues. currētes eqs nominet. Ille vero qui est in carcere natus et nutritus nihil aliud q̄ tenebras carceris sciat et hec quidem esse audiat: sed q̄a per experimentū non novit. veraciter esse diffidat. ita i hac exilij sui cecitate nati homines dū esse summa et invisibilia audiūt diffidunt an vera sint qz sola hec infima i quibus nati sunt visibilia nouerunt. vñ factū est vt ipse visibilis et invisibilis creator ad humani generis redemptionē vnigenitus patris veniret et sanctū spiritū ad corda nostra mitteret quatenus per eū visitati crederemus que adhuc scire per experimentum non possumus. quis ergo hunc spiritū hereditatis nostre pign⁹ accepimus de vita invisibilis nō dubitam⁹

Quisquis autē in hac credulitate adhuc solidus nō est: debet proculdubio maiorū dictis fidem prebere et sic iam per spiritum sanctū invisibilis experimentū habētibus credere: quia et stultus est puer si matrem ideo estimet de luce mentiri quia ipse nihil aliud q̄ tenebras carceris agnouit.

Q̄d sine fide neq; infidelis viuat.

Cap. II.

Petrus.

Pacet valde qd̄ dicit. Sed q̄ esse invisibilia nō credit: profecto infidelis est. Qui vero invisibilis est in eo q̄ dubitat fides non querit sed rationem.

Gregorius.

Adienter dico quia sine fide neq; infidelis viuat. Nam si ab infideli percunctari voluero quē patrem vel quā matrē habuerit. p̄tinus respondit debet illum atq; illā. Quē si statim requiram vtrū nouerit quādo cōceptus sit vel viderit quādo natus. nihil horū se viderit se vel vidisse fatebit et tamen qd̄ nō vidit credit. Nam illuz patrē illāq; se habuisse matrē absq; dubitatione testabitur.

Q̄ tres spūs vitales sint creati

Cap. III.

Petrus.

Ateor quia nūcūsq; nesciui q̄ infidelis haberet fidem.

Gregorius.

Habet etiā infideles fidē sed vitinā in deū. Quā si vitis haberēt infideles nō essent. Sed hinc in sua perfidia redarguendi sunt. hinc ad fidem gratiā prouocandi quia si de ipso suo visibili corpore credūt qd̄ minime viderunt cur invisibilia nō credūt que corporaliter videre non possunt. Nā qz post mortē carnis viuat anima patet ratio s; fidei admixta. Tres quippe vitales spūs creauit omnis potens deus. vnū qui carne nō tegitur.

Alum qui carne regitur sed nō cum carne moritur. Tertiu que carne regit̃ r̃ euz carne moritur. Sp̃s nāq̃ est qui carne nō regitur angelozū. Sp̃s qui carne regitur sed cū carne nō morit̃ hominū. Spiritus qui carne regit̃ r̃ cū carne morit̃ iumentozū omniūq̃ brutorū animalū. Homo itaq̃ sicut in medio creat̃ est vt esset inferior angelo. sup̃. . . iumento. ita aliquid cōmune cū infimo: immortalitatē sc̃z sp̃s euz angelo. mortalitates vero carnis cum iumento quousq̃ r̃ ipsam mortalitatem carnis gloria resurrectionis absozbebat. r̃ in herēdo spiritui caro seruet̃ impetuz: q̃a r̃ ipse sp̃s inherēdo seruet̃ in deū. Que tamē caro: nec in reprobis inter supplicia p̃fecte deficiat: quia temp̃ deficiendo subsistit vt qui spiritu r̃ carne peccauerit: semp̃ essentialiter viuēt̃ r̃ carne r̃ spiritu sine fine moriant̃.

De eo quod Salomon dicit: Dixi in corde meo de filiis hominum vt probaret eos de⁹ et ostēderet similes esse bestiis: idcirco vnus interit⁹ est homiñ et iumentozū et equa vtriusq̃ conditio.

Cap. iij.

Petrus.

Rationi fidelium placēt cuncta q̃ dicit̃. Sed queso te dū spirit⁹ hominū atq̃ iumentozū tanta distinctione discernas. Quid est qd̃ Salomon ait. Dixi in corde meo d̃ filiis hominū vt p̃baret eos de⁹ r̃ ostēderet similes esse bestiis. idcirco vn⁹ interitus ē homiñ r̃ iumentozū r̃ equa vtriusq̃ conditio. Qui adhuc eandē sniam suā subtiliter exequēs adiūgit. Sicut morit̃ hō sic r̃ illa moriunt̃. Simil̃ spirāt omia r̃ nihil hō iument̃ amplī. Quib⁹ adhuc verbis generalē diffinitionē subinfert: dicit̃. Lucta subiacēt vanitati r̃ oia pergunt ad vnū locū. De terra facta sunt r̃ in terram

pariter reuertunt̃.

Gregorius.

Salomonis liber in q̃ hec scripta sūt ecclesiastes appellat⁹. Ecclesiastes at̃ pprie cōcionator dicit̃ l̃ cōtione vero snia p̃mittit̃ per quā tumultuosa turbe seditio cōprimat̃ r̃ euz multū diuersa sentiūt̃. p̃ cōcionantis rationē ad vnā sententiā perducunt̃. Hic igitur liber idcirco cōcionator dicit̃ qz Salomon i eo quasi tumultuantis turbe suscepit sensuz vt ea per inquisitionez dicat. que fortasse per temptationē imperita mens sentiat. Nam qd̃ sententias quasi per inquisitionem mouet. quasi tot in se personas diuersorum suscipit. Sed cōcionator verax velut extensa manu omnium tumultus sedat eosq̃ ad vnā sententiā reuocat. cum in eiusdem libri termino ait. Finem loquendi omnes pariter audiamus. Deū time r̃ mādata eius obserua. Hoc est enī ois homo. Si enī in libro eodem per locutionem suā multozū personas non susceperat cur ad audiendū loquendi finē secum pariter omnes admonebat. Qui igitur in fine libri dicit omnes pariter audiamus. ipse sibi testis est. quia in se multozū personas suscipiens quasi solus locutus nō est. Unde r̃ alia sunt que in libro eodem per inquisitionem mouēt̃ atq̃ alia per rationem satisfaciūt̃ alia que ex temptatōis p̃fert̃: animo atq̃ adhuc huius mūdi delectationibus dediti. alia vero in quibus ea q̃ rationis sunt disserat atq̃ animū a delectatione cōpescat. Ibi nāq̃ ait. hoc itaq̃ mihi visum est. bonū vt cōdat quis r̃ bibat r̃ fruatur leticia ex labore suo. r̃ longe inferius subiūgit. Melius est ire ad domuz luctus quā ad domū conuiuij. Sic enim bonū est māducare. r̃ h̃ere melius suis se videbat̃ ad domum cōuiuij pergere q̃ ad domū luctus. Ex qua re ostenditur: qz illud ex infirmantū persona intulit. hec vero ex rationis diffinitione subiūxit. Nam ipsas primas rationis causas edisserit: r̃ illius luctus que sit vtilitas ostendit: dicens. In illa enī finis cunctozū ad-

moneat hominum: et vivens homo cogitat quid futurus sit. Rursum illic scriptum est. **P**etare juvenis in adolescentia tua: et paulo post subdit. Adolescentia enim et voluptas vana sunt. Qui dum hoc postmodum vanus esse redarguit: quod prius monuisse videbatur: patenter indicat: quia illa quasi ex desiderio carnali verba intulit: hec vero ex iudicio veritatis subiit. Sicut ergo delectatione prius carnalium exprimens: curis postpositis denunciat bonum esse manducare et bibere: quod tamen postmodum ex iudicio ratione reprehendit cum esse melius dicit: ire ad domum luctus et ad domum convivij: et si sedet letari debere juvenem in adolescentia sua quasi ex deliberatione carnalium proponit: et tamen postmodum per diffinitionem sententie adolescentiam et voluptatem vana esse redarguit: ita etiam precionator noster velut ex mente infirmantium humane suspitionis sententiam proponit dum dicit: **A**n interitus est hominis et iumentorum: et equa utriusque est conditio. Sicut moritur homo: sicut et illa moriuntur. Similiter spirant omnia: et nihil habet homo iumentis amplius. Qui tamen ex diffinitione rationis suam postmodum sententiam profert dicens: **Q**uid habet amplius sapiens stulto: et quid pauper: nisi ut pergat illuc ubi est vita? Qui igitur dicit: **N**ihil habet homo iumentis amplius. Ipse rursus diffiniit: quod habet aliquid sapiens non solum amplius a iumento: sed etiam ab homine stulto: videlicet: ut pergat illuc ubi est vita. Quibus verbis primum indicat: quia hic hominum vita non est quam esse alibi testatur. Habet ergo hoc homo amplius iumentis: quia illa post mortem non vivit: hic vero sic vivere inchoat cum per mortem carnis hanc visibilem vitam consumat: qui etiam longe inferius dicit: **Q**uodcumque potest manus tua facere: institer opare: quod nec opus nec ratio: nec scientia: nec sapientia erit apud inferos quo tu properas. **Q**uomodo ergo vivus interitus est hominis et iumentis equa utriusque conditio? **A**ut quomodo nihil habet homo iumentis amplius: cum iumenta post mortem carnis non vivunt. **H**ominum vero spiritus per vias suis organibus post mortem car-

nis ad inferos deducti: nec in ipsa morte moriuntur. **S**ed in utraque tam dispari sententia demonstrat: quod cocionator verax est: et illud ex tentatione carnali intulit: et hoc postmodum ex spiritali veritate diffiniit.

Petrus.

Ibet nescisse quod requisivit dum me in tanta subtilitate cogitit discere quod nescivi. **S**ed queso te ut me equanimiter feras: si ipse quod apud te more ecclesiastes nostri infirmantium in me personam susceperit: ut eisdem infirmantibus prodesse propinquius quasi pro eorum inquisitione possim.

Gregorius.

Circa condescendentem te infirmitati proximorum equanimiter non feram cum Paulus dicat omnibus omnia factus sum: ut omnes facerem salvos. **Q**ui ipse quoque dum ex condescensione charitatis egeris in hac re amplius venerari debes: in qua more egregij predicatoris imitaris.

De anime invisibili egressione Capitulum V. Petrus.

Quodam fratre moriente presentem fuisset me cogitit. **Q**ui repete dum loqueret vitalem emisit flatum: quem prius mecum loquentem videram subito extinctum vidi. **S**ed eius anima vitru egressa sit an non: non vidi et valde durum videtur ut crederet res esse quam nullus valeat videre.

Gregorius.

Quid mirum Petre si egredientem animam non vidisti: quam et manentem in corpore non vides. **N**iquid nam modo cum mecum loqueris: quia videre in me non vales animam meam. **F**ecit me esse exanimem credis. **N**atura quippe anime invisibilis est: atque ita ex corpore invisibiliter egreditur: sicut in corpore invisibiliter manet.

Petrus.

Sed vita anime in corpore manentis pensare possum ex ipsis motibus corporis: quod nisi corporis anima adesset: eiusdem membra corporis moverentur.

ri nō possent: vitā vero anime post carnē
quibus moribus quibusque operibus vira-
tur dicas: vt ex rebus visis esse colligam:
qđ videre non possum.

Gregorius.

Non quidē similiter: sed dissimili-
ter dico: quia sicut vis ante viuifi-
cat: mouet corpus: sic vis diuina
implet: que creauit omnia: et alia inspiran-
do viuificat: alijs tribuit vt viuant: alijs
vero esse non dubitas creantē et regentē:
implentē et circūplectentē: transcendentē
et sustententē: in circūscriptū atq; inuisibile
deū: ita dubitare nō debes hūc inuisibilia
obsequia habere. Debēt quippe ea: que
ministrant ad eius similitudinē tendere:
cui ministrāt: vt que inuisibili seruiūt: esse
inuisibilia nō dubitent. Nec autē que esse
credimus nisi sanctos angelos et spiritus
iustoz. Sicut ergo motū cōsiderans cor-
poris vitā anime manētis in corpore perpē-
dis animo: ita vitā anime exercitis a corpo-
re perpēdere debes a summo: quia potest
inuisibiliter viuere quā oportet in obsequio
inuisibilis cōditoris manere.

Petrus.

Recte totū dicitur: sed mens refusa
git credere: quod corporis oculis
non valet videre.

Gregorius.

Cum Paulus dicat: est enī fides
sperandarū substantia rerū argu-
mentū non apparentiū: hoc veraci-
ter dicē credi: quod non valet videri na-
z credi iam non potest: quod videri potest:
vt tamē te breuiter reducā a te nulla visi-
bilia nisi per inuisibilia vident. Ecce enīz
cūcta corporea oculus tui corporis aspicit:
nec tamē ipse corporeus oculus aliqd cor-
poreū videret: nisi hūc res incorporea ad
videndū acueret. Nā tolle mentē que nō
videt: incassum patet oculus: qđ videbat.
Subtrahē animā corpori: remanent pro-
culdubio oculi in corpore aperti. Si igitē
per se videbāt: cur discedēte animā nihil
vident. Hinc ergo collige: quia ipa quoq;

visibilia nō nisi per inuisibilia videntur.
Donamus quoq; ante oculos mētis edia-
ficari domū: immētas moles leuari: pen-
dere magnas in machinis colūnas: quis
queso te hoc opus operat: corpus visibile
qđ illas moles manibus trahit: an inuisi-
bilis anima que viuificat corpus: tolle enī
qđ non videt in corpore: et mox in mobilia
remanēt cūcta que moueri videbant vis-
ibilia corpora metalloz. Quia ex re pen-
sandū est: quia in hoc quoq; mūdo nihil
visibile nisi per creaturā inuisibile dispo-
ni pot: nā sicut op̄s deus aspirādo vel im-
plēdo ea qđ rōne subsistūt: et viuificat et mo-
uet inuisibilia: sic ipa inuisibilia implēdo mo-
uet atq; sensificāt carnalia corpora qđ vidēt.

Sicut vita anime manen-
tis in corpore deprehenditur ex
motu membroz: sic vita anime
post corpus in sanctis pensan-
da est ex virtute miraculorum:

Capitulū. VI. Petrus.

Teris fateor allegatiōib; libe-
ter vict: ppe nulla tā esse hec
visibilia existimare cōpello: qđ
prius in me infirmantiū psonā suscipiēs:
de inuisibilib; dubitabā itaq; placēt cūcta
que dicis: sed tñ sicut vitā aīe in corpore ma-
nētis ex motu corporis agnosco: ita vitā aīe
post corpus apertis quibusdā rebus atte-
stātib; cognoscere cupio.

Gregorius.

Hic in re si cor paratū tue dilectio-
nis iuenio in allegatiōe mime la-
bore. Nunqđ nā sancti apli et mar-
tyres xpi pntem vitā despicerēt: et in mor-
tē carnis atq; ponerēt: nisi certiorē aīaz
vitā subseq; scirēt. Tu vero inq;es: qz vitā
aīe in corpore manētis ex motib; corporis ag-
noscis: et ecce hi qđ aīas in morte posuerūt
atq; aīaz vitā post mortē carnis eē credē-
derūt quidānis miracul' ehoruscāt. Ad ex-
ticta nāq; eoz corpora viuētes egri veniūt et
sanāt: pūri veniūt et deōntio verāt: deōnti
aci veniūt et liberāt: leprosi veniūt et mīz

g z

dant: deferunt mortui ⁊ suscitant. Pen-
sa itaq; eorū ante qualiter viuūt: illic ubi
uiuūt: quorū hic ⁊ mortua corpora in tot
miraculis viuūt. Si igit vitā anime per-
manentis in corpore deprehēdis ex motu
membroꝝ: cur non perpēdis vitā anime:
post corpus etiā per ossa mortua in virtu-
te miraculorum.

Petrus.

Nulla vt opinor huic allegatiōi ra-
tio obstitit: in qua ex rebus visibi-
libus cogimur credere quod non
videmus.

De egressibus animarum:

Capitulum VII.

Gregorius.

Paulo superius questus es mo-
rientis cuiusdam egredientē te
animā non vidisse: sed hoc ipm
iā culpe fuit: qđ corporeis ocu-
lis rē videre inuisibile questisti. Nā multi
vestroꝝ mentis oculos: fide pura ⁊ vberi-
oratiōe mūdātes: egredietes e carne ani-
mas frequēter vident. Unde nūc mihi ne
cesse est: vel qualiter egredietes anime vi-
se sint: vel quāta ipse: dñ egredierentē vide-
rēt: enarrare: quaten⁹ fluctuātī animo qđ
plene ratio nō valet: exempla suadēt. In
secūdo namq; hui⁹ operis libro iam presā-
tus sum: qđ venerabilis benedict⁹: sicut
a fidelibus eius discipulis audiuit: longe
a Capuana posit⁹ Germani eiusdē vrbis
epī animā nocte media in globo igneo ad
celū ferri ab angel⁹ aspexit. Qui eandē qđ
ascendentē animā intuens mentis laxato
sini quasi sub vno solis radio cūctū in su-
tis oculis collectū mundū vidit.

De egressu anime Specio- si monachi: Cap. VIII.

Aldē qđ discipulis illius narrā-
tibus didicit: qđ duo nobiles vi-
ri: a qđ exteriorib⁹ studijs eru-
diti: germān fratres quorū vn⁹
Speciosus: alter vero Gregori⁹ dicebat
eius se regule in sancta cōuersatiōe tradi-

derūt: quos isdē pater in monasterio: qđ
iuxta Terracīnem vrbē cōstruxerat: res-
cit habitare. Qui multas quidē pecunias
in hoc mūdo possederat: sed cūcū pau-
peribus palārū suarū redemptiōe largit⁹
sūt: ⁊ in eodē monasterio permāserūt: quo-
rū vnus scđ Speciosus vñ p vtilitate mo-
nasterij iuxta Capuanā vrbē missus fuit:
set: die quadā frater eius Gregorius cum
fratribus ad mēsam sedens: atq; quesces
per spiritū subleuat⁹ aspexit: ⁊ vidit Spe-
ciosi germani sui animā tā longe a se posi-
ti de corpore exire: qđ mox fratribus indica-
uit: ⁊ cucurrit itaq; eundē fratrem suū sepul-
tū repperit: quē tamen ea hora qua vides
rat: exisset de corpore inuenit.

De anima cuiusdam inclusi:

Capitulum IX.

Quidā religiosus atq; fideliss-
mus vir: ad huc mihi in mona-
sterio posito narravit: qđ aliqui
de Sicilie partib⁹ nauigio Ro-
mā petētes: in mari medio positi cuiusdā
serui dei: qui in Samnio fuerat in clusis
ad celū ferri animā viderūt. Qui descen-
tes ad terrā causamq; an ita esset acta per-
scrutātes: illo die inuenerūt obisse dei fa-
muli quo eū ad celestia regna ascendisse
cognouerūt.

De egressu anime Spei ab- batis: Capitulum X.

Adhuc in monasterio meo pos-
tus cuiusdā valde venerabilis
viri relatiōe cognoui qđ dico.
Habebat enī qđ venerabilis pa-
ter noīe Speo monasteriū cōstruxit in lo-
co. Cui vocabulū Caple est: qui ferri fers-
me militarij interiacente spacio a vetusta
Rurhe vrbē vifungit. Hunc oīpotens ⁊
misericors deus ab eterno verberē flagel-
lando prexit: eiq; dispensatiōis sue maxi-
mā ⁊ seueritatē seruauit: ⁊ gratiā quantū
eū palus flagellando diligeret: postmodū
pfecte sanādo mōstravit. Eius nāq; ocu-
los per .xl. annoꝝ spaciū prinue cecitatis
tenebris pressit: nullū ei lumen vel extres

me visionis aperies. Sed quia nemo in verberare illius gratia destitit et subsistit: et nisi if deus misericors pater qui penam irrogat patientiam praestet: mox per impatientiam peccatum nobis ipsa auget correptione peccatorum: fitque modo miserabili ut culpa nostra: unde sperare debuit terminus: inde sumat augmentum. Quia nostra deus infirma respiciens flagellis suis custodia permiscet: atque in percussione sua electis filiis nunc misericorditer iustus est: ut sint quibus postea debeat iuste misereri. Unde venerabile senem dum exterioribus tenebris premeret interna nunquam luce destitit. Qui cum flagello fatigaret corporis: habebat per sancti spiritus custodiam consolationem cordis. Cum vero iam anni xl. fuisset in cecitate temporis expletus: ei dominus lumen reddidit: et vicinum suum obitum denunciat: atque ut monasterium circumquaque constructis verbum vite predicaret: admonuit: quatenus corporis recepto lumine visitatis in circuitu fratribus cordis lumen aperiret. Qui statim iustus obtemperans fratrum cenobium circumiit: mandata vite: que agendo didicerat: predicavit. Quotidie vero die ad monasterium suum peracta predicatione reuersus est: ibique fratribus quocumque aliis in medio sacramentum dominici corporis et sanguinis sumpsit: moxque cum eis in mysticis psalmodiarum cantibus exorsus est. Qui illis psallentibus ostendit in interitum animam reddidit. Huius vero fratres qui aderant ex ore eius exisse columbam viderunt: que mox apertis oratorij egressa aspicientibus fratribus penetrauit celum. Cuius igitur iustitiam in colube specie apparuisse credendum est: ut opus deus ex hac ipsa specie ostenderet et simpliciter corde ei vir ille seruisset.

De egressu anime presbyteri Hursie puincie. Cap. XI.

Ad neque hoc silicet quod vir venerabilis abbas Stephanus: qui non longe ante hoc in hac urbe defunctus est: que ipse etiam bene nosti: in eadem puincia Hursie contigisse referebat. Habebat enim quod illic presbyter quidam commissam sibi cum magno timore domini reger-

bat ecclesiam. Qui ex tempore ordinationis accipiente presbyteriam suam ut forozem diligens: sed quasi hostem cauens: ad se propius accedens ne nunquam sinebar: etiam sibi metipsum proinquare nulla occasione permittens ab ea sibi communionem funditus familiaritatis abscederat. Habebat quippe sancti viri hoc proprium. Nam ut semper illicitis longe sint a se: plerumque etiam licita abscedant. Unde is deus vir ne unquam per eam incurreret culpam: sibi etiam ministrari per illam recusabat necessaria. Sic ergo venerabilis presbyter cum longam impleret vite etatem: anno quadragesimo ordinationis sue in ardecente grauitate febre correptus: ad extrema deductus est. Sed cum eum presbyter a sua respiceret solutus iam membris quasi in morte distensum: si quod adhuc ei vitale spiram adesset: naribus eius apposita curauit aure dominum noscere: quod ille sentiens cui tenuissimum inerat status: quantum annisu valuit ut loqui potuisset: in seruescente spiritu collegit vocem atque erupit dicens: Recede a me mulier adhuc igniculus viuit: paleam tolle. Illa igitur recedente: crescente virtute corporis cum magna cepit leticia clamare dicens: Beneueniat domini mei: beneueniat domini mei. Quia ad tantillum seruulum vestrum estis dignati conuenire? Venio venio: gratias ago: gratias ago. Cumque hoc iterata crebro voce repeteret: quibus hoc diceret: noti sui: qui illis circumsteterant: requirebant. Quibus ille admirando respondit dicens: Numquid conuenisse hic sanctos apostolos non videtis beatus Petrus et Paulus primos apostolorum non aspiciunt? Ad quos iterum conuersus dicebat: Ecce venio: ecce venio: atque inter hec verba animam reddidit. Et quia veraciter sanctos apostolos videret: eos etiam sequendo testatus est. Quod plerumque contigit iustis: ut in morte sua sanctorum precedentium visum des aspiciant ne ipsam mortis sue penalem sententiam pertimescant: sed dum corporum mentium interuorum cuius societas ostendit: a carnis sui copula sine doloris et fortitudinis fatigatione soluantur.

**De anima probi Beatine vr-
bis episcopi. Cap. XII.**

Quare neq; hoc sileā q̄ Pro-
bus omnipotētis dei famulus
qui nūc in hac vrbe mōasterio
p̄scto ē qđ appellat Beatū: de

Probo patruo suo Beatine ciuitatis ep̄o
mibi narrare cōsuevit: dicēs: qz proquin-
quāte vite eius termino eū grauissima de-
p̄silit egritudo. Cui⁹ pater noīe Maxim⁹
pueris carēūquaq; trāsmiſſis colligere me-
dicos studuit: si fortasse ei⁹ molestie sub-
uenire potuisset. Sed congregati ex vici-
nis locis vndiq; medici: ad tactuz vene-
denunciauerūt ei⁹ exitū citius affuturuz.

Sed cū iam tēpus refectionis incūberet:
atq; diet hora tardior excreuisset. Gene-
rand⁹ episcopus de illorū poti⁹ q̄ de sua
salute sollicit⁹: eos qui aderāt admonuit
tū sene patre in supioris ep̄ij sui ptes ascē-
dere: eos post laborem riscicēdo reparare.

Quis igit ascenderit domū: vn⁹ ei tantū
modo p̄uulus relictus est puer. quē nunc
quosq; predicat⁹ Prob⁹ asserit superesse.

Qui dum lecto sacentis assisteret: subito
asperit intrātes ad virū dei quosdā viros
stolis cādidiis amictos: qui eundē iquoq;
candorē vestīū vultuū suorum luce vince-
bant. Quia splendoris etiā claritate per-
cussus: quā illi deessent emissa cepit voce
clamare. Quia voce etiā Prob⁹ episcop⁹

cōmotus intrātes eos asperit ⁊ cognouit:
atq; eundē stridentē vagientēq; puerum
cōsolari cepit: dicens. Noli timere: quia
ad me sanctus Iuuenalis ⁊ sanct⁹ Fleu-
therius martyres venerunt. Ille autem
tante visionis nouitatem nō ferens: cursu
concito extra fores fugit: atq; eos quos
viderat patri ac medicis nunciāuit. Qui
concite descenderūt: sed egrum quē reli-
querant iam defunctū inuenerunt: qz illi
eum secū tulerant: quorum visionem puer
ferre nō potuit qui ibi remansit.

**De transitu Galle fancille dei
Cap. XIII.**

Iterea neq; silendum arbitroz
qđ mibi personarū grauū atq;
fidelū est relatione compertuz

Gotthorū. nāq; tēporibus Gal-
la huius vrbis nobilissima puella Gimas-
chi ac Paritij filia intra adolescētie tem-
pora marito tradita: in vni⁹ anni spacio
eius est morte viduata. Quā dum seruēs
te mundi copia ad iterandū thalamum et
opes ⁊ etas vocarent: elegit magis sp̄i-
ritalibus nuptijs copulari deoz in quibus
a luctu incipitur: sed ad gaudia eterna p̄-
uenitur: q̄ carnalibus nuptijs subijctā a-
leticia semp incipiunt ⁊ ad finē cum luctu
tendunt. Huic autē cum valde ignea con-
sp̄sio corporis inesset: ceperunt medici
dicere quia nisi ad amplexus viriles redi-
ret: caloze nimio contra naturam barbas
esset habitura qđ itaq; post factuz est.

Sed sancta mulier nihil exterius defor-
mitatis timuit que interius sp̄sō celestis
speciem amauit. Hec verita est si hoc in il-
la sedaretur: qđ a celesti sponso in ea non
amaretur. Vox ergo vt eius maritus de-
funct⁹ est: abiecto seculari habitu ad om-
nipotentis dei seruitiū se apud beati Pe-
tri apostoli ecclesiam monasterio tradidit

ibiq; multis annis simplicitati cordis atq;
oratiōi dedita: l̄rga indigentib⁹ ely-
mosinarū opera impendit. Cūq; omnipo-
tens deus perbennē iam mercedem red-
dere eius laboribus decreuisset: cancri vl-
cere in mamilla percussa est.

Nocturno autem tempore ante lectum eius duo can-
delabra lucere consueuerant quia videli-
cet amica lucis: non solum spirituales: sed
etiam corporales tenebras odio habebat.

Que dum nocte quadā ex hac eadem iac-
ceret infirmitate fatigata: vidit beatū Pe-
trum apostolū inter vtraq; candelabra an-
te suum lectū constituisse. Hec perterrita
timuit: sed ex amore sumens audacia erul-
tauit ei⁹ dixit. Quid est domine mi: vis
missa sunt mihi peccata mea? Cui ille: be-
nissimū vt est vultus: inclinato capite an-
nuit: dicens dimissa veni. Sed quia quē-
dam sanctimonialē feminam in codē mo-

nafterio p̄ ceteris viligebat. illic **S**alla
subiunxit. **R**ogo vt foroz benedicta me-
cum veniat. **C**ui ille respondit. **N**on: sed
illa talis veniat tecum. hec vero quā pe-
tis die te erit tricesimo secutura. **H**is igitur
expletis visio apostoli assistentis ⁊ col-
loquentis ei ablata est. **E**t illa protinus
cuncte congregationis alciuit matrem ei
q̄ quid viderit: quidue audierit: indica-
uit. **T**ertio autem die cum ea: que iussa
fuerat: foroze defuncta est. **I**lla vero: quā
ipsa poposcerat: die est tricesimo subsecu-
ta. **Q**uod factum nuncusq̄ in eodem mona-
sterio manet memorabile. **S**icq̄ hoc a p̄-
cedentibus matribus traditū: narrare il-
lic solent subtiliter iuniores: que tūc sunt
sanctimoniales virgines ac si illo in tem-
pore hūc tam grandi miraculo ⁊ ipse as-
fuisent.

**De transitu Seruuli paraly-
tici. Cap. XIII.**

Sed inter hec sciēdum est quia
sepe animabus exeuntibus ele-
ctorum dulces solent laudes sce-
lestes erumpere vt dum illam
libenter audiunt: dissolutiones carnis ab
anima sentire minime permittant. **E**nde
in onelijs quoq̄ euangelijs iam narrasse
me memini qd̄ in ea porticu: que euntib⁹
ad ecclesiam beati **C**lementis est peruia:
fuit quidam **S**eruulus nomine cuius te
quoq̄ non ambigo meminisse. **Q**ui qui-
dem pauper rebus sed meritis diues erat
quem longa egritudo dissoluerat. **H**ā ex
quo illum scire potuimus vsq̄ ad finē vi-
te paralyticus iacebat. **Q**uid dicaz quia
stare nō poterat: qui nunq̄ in lecto surge-
re vel ad sedendū valebat. **M**unq̄ manus
suā ad eos ducere: nunq̄ se poruit in ali-
ud latus declinare. **H**ūc ad seruiendum
mater cū fratre aderāt. ⁊ quicquid ex eles-
mosina potuisset accipere: hoc eorū manib⁹
paupib⁹ erogabat. **R**equaq̄ litteras no-
uerat sed scripture sacre sibi met codices
emerat: ⁊ religiosos quosq̄ in hospitalita-
te suscipiēs: hos corā se studiose legere fa-

ciebat. **F**actūq̄ est vt iuxta modū suū ple-
ne sacra scripturā disceret q̄ sicut dixi lit-
teras funditus ignoraret. **S**tudebat sem-
per in dolore gratias agere: hymnis deo
⁊ laudibus. dieb⁹ ac noctib⁹ vacare. **S**z
cum iā tēpus esset vt tāta eius patiētia re-
munerari debuisset: membroz dolor ad
vitaliā redijt. **C**ūq̄ iam morti se p̄ximuz
agnouisset: pegrinos viros atq̄ in hospī-
taliitate susceptos admonuit vt surgerēt
⁊ psalmos cū eo p̄ expectatione sui: exitus
decantarent. **C**ūq̄ cū eis ⁊ ipse mortens
psalleret voces psallentiū repente compe-
scuit cū terrore magni clamoris: dicens.
Facete nunquid nō auditis quante reso-
nent laudes in celo. **E**t dum ad eisdē lau-
des quas intus audierat: aurē cordis intē-
derat. **S**ancta illa anīa carne soluta est.
Qua scz exeunte tāta illic fragrātia odo-
ris aspersa est: vt omnis qui illic aderat
inestimabili suauitate repleret. ita vt p̄
hoc patēter cognoscerēt. q̄ eā laudib⁹ i ce-
lo suscepissent. **C**ui rei monachus noster
interfuit qui nuncusq̄ viuūt ⁊ cum magz
no steru attestari solet quia quousq̄ corp⁹
eius sepulture traderent: ab eorū naribus
odoris fragrantia non recessit.

**De transitu Romule ancille
dei. Cap. XV.**

In eisdē quoq̄ omelijs rē nar-
rasse me recolo. **Q**uā Specto
suo cōp̄elbiter meus qui hanc
nouerat: me narrante attestas-
tus est.
Quāq̄ tempore quo monasteri-
um petizanus quedam **B**edemp-
ta nomine in sanctimoniali habi-
tu cōstituta: in vrbe hac iuxta beate marie
semp virginis ecclesiā manebat. **H**ec illi
discipula **E**rudinis fuerat. que magnis
virtutib⁹ pollēs: sup̄ prenestinos mōtes
vitā heremiticā durissē ferebat. **H**ūc autē
Bedēpte due in eodem habitu discipule
fuerāt vna nomine **R**omula ⁊ altera que
nūc supest. quā quidē facie scio sz noīe ne
scio. **T**res itaq̄ hec i vno bitaculo cōma-

mentes: morum quidē diuinitijs plene: sed tamen pauperē vitā rebus ducebāt. Hec autem quā prefatus sum Romula aliam quā predicti condiscipulā suā magnis vltē meritīs antebat. Erat quippe mire patientie: summe obediētie: custos oris sui ad silentiū: studiosa valde ad cōtigue orationis vsū. Sed quia plerūq; hic: quos iam homines perfectos estimant: adhuc in oculis summi opificis aliquid imperfectionis habent: sicut sepe imperiti homines dum perfecte sculpta sigilla conspiciunt: etiā quasi perfecta laudant: que tamen adhuc artifex considerat et limat: laudari iam audit et tamē ea tundere meliorando nō desinit. Hec quam predictimus Romula ea: quā greco vocabulo medici paralysim vocant: molestia corporali percussa est. multisq; annis in lectulo decubās: pene omni iacebat membrorū officio destituta. Hec tamen hec eadē eius mentē ad impatientiā flagella perduxerant: naq; ipsa ei vetrimēta membrorū facta fuerant incrementa virtutum quia tanto sollicita ad vsū orationis excreuerat: quāto et aliud quolibet agere nequāq; valebat. Nocte igitur quadā eadē Redemptā quā prefatus sum. que vtrasq; discipulas suas q̄s filiarū loco nutriebat vocauit: dicens. Mater veni. Mater veni. Que mox cū alia eius condiscipula surrexit sicut vtriusq; referentibus et multis eadē res claruit et ego quoq; in eodē tēpore agnouī. Cūq; nocti in medio lectulo iacentis assisterent: subito celsitas lux emissa omne illius cellule spacium impleuit. et splēdor tante claritatis emicuit: vt corda assistentiū inestimabili pauore presfringeret atq; vt post ipse referant: omne in eis corpus obrigesceret vt in subito stupore manerēt. Cepit nāq; quasi celsitū magne multitudinis ingredientis sonitū audiri hostiūq; cellule cōcuti. ac si ingredientīū turba premeret atq; vt dicebant intrantiū multitudinē sentiebant. Sed nimietate timoris et luminis videre nō poterant quia earū oculos et paucos depresserat: et ipsa tanti luminis clari

tas reuerberabat. Quā lucē protinus est miri odoris fragrantia subsecuta ita vt earum animū quia lux emissa terreretur: odoris suauitas refoueret. Sed cū vim claritatis illi? ferre nō possent cepit eadē Romula assistentē et tremētē Redemptam suorū morū magistrā blanda voce consolari: dicens. Noli timere mater: nō moriar modo. Cūq; hoc crebro diceret: paulatim lux que fuerat emissa subtracta est: et is qui subsecutus est odor remansit: sicq; dies sechūsus et tertius transiit: vt aspersa odoris fragrantia maneret. Nocte igitur quarta eadē magistrā iterum suam vocauit qua veniente viatici petijt et accepit. Hec dum vero eadē Redempta vel illa alia eius discipula a lectulo iacētis abscesserant et ecce subito in platea ante eiusde cellule hostium: duo: chori psallentiū constituerant et sicut ipse dicebant: q̄ se ser? ex vocibus discreuisse psalmodie cantus dicebāt: viri et femine respōdebāt. Cūq; ante fores cellule. exhiberent celestes exequie sancta illa anima carne soluta est. Quā ad celum ducta: quāto chori psallentiū altius ascendebāt: tanto cepit psalmodia lenius laudiri. quousq; et eiusdem psalmodie sonitus: et odoris suauitas elōgata finiretur.

De transitu Tarille virginis.

Cap. XVI.

Nonnunq; vero in consolatione egredientis anime ipse apparere solet auctor ac retributor vite. Unde et hoc qd̄ de Tarilla amica mea in omeliji euangelij dixi se me recolo: replicabo. que iter duas alias sorores suas virtute cōtinue oratiōis: grauitate vite: singularitate abstinentie ad culmen sanctitatis excreuerat. huic p̄ vifionem. Felix attanus meus hui? Romane ecclesie antistes apparuit eiꝯ mansionem perpetue claritatis ostēdit: dicens. Veni quia in hac te lucis mansione suscipio. que subsequente mox sebbe correpta ad diē puenit extremū. Et sicut nobilib?

feminis vtriusq; morietibus multi conue-
niunt qui eorum p̄rimos cōsolentur: eadez
hora exitus ipsius multi viri ac femine ei
us lectulū circūsteterūt. Tunc subito illa
sursum respiciēs Jesum venientē vidit ⁊
cū magna vocis animaduersione cepit cir-
cūstantibus clamare dicens. Recedite re-
cedite Jesus venit. Cūq; in eū intēderet:
quē videbat: sancta illa anima est a corpe
egressa tantaq; subito fragrātia miri odo-
ris aspersa est vt ipsa quoq; suauitas cun-
ctis ostenderet illic auctore suauitatis ve-
nisse. Cūq; corpus eius ex more mortuo-
rum ad lauandū esset nudatū: longe orati-
onis vsu in cubitis eius ⁊ gentibus came-
lozū more inuēta est obdurata cutis excre-
uisse ⁊ quid viuens eius spūs semp ege-
rit: caro mortua testabatur.

De transitu Abuse puelle.

Cap. XVII.

Sed neq; hoc sileā q̄b̄ predict⁹
Probus dei famulus de foro-
re sua noie Abusa puella par-
tia narrare consueuit: dicens. Quadaz
nocte ei p̄ visionē sancta dei genitrix vir-
go Maria apparuit atq; coenat ei ī albis
vestibus puellas ostēdit. Quibus illa cū
admisceri appetisset sed se eis iungere nō
auderet: beate Marie semp virginis ē vo-
te requisita an velit cū eis esse atq; in ei⁹
obsequio viuere. Cui cum puella eadē di-
ceret: volo. ab ea mandatū protinus acce-
pit vt nihil vltra leue aut puellare age-
ret: a risu ⁊ iocis se abstineret sciens p̄ om-
nia q̄b̄ inter easdem virgines quas vide-
rat ad ei⁹ obsequiū die tricesimo ventret.
Quib⁹ visis: in cūctis suis morib⁹ puella
mutata est oēsq; a se leuitates puella-
ris vite magna grauitatis deterfit manu.
Cūq; eam parētes eius mutatā esse mira-
rent: requisita rē retulit. quid sibi b̄tā dei
genitrix iusserit vel quo die itura esset ad
obsequiū eius indicauit. Tūc post vicez
maquinta die febre corrupta est. die autē
tricesima cū hora exitus eius p̄pinquassz

eandē beatā genitricē del cū puellis: q̄s
per visionē viderat: ad se venire conspe-
xit. Cui se etiā vocatū respondere cepit ⁊
depressis reuerēter oculis: apra voce cla-
mare. Ecce dñā venio ecce dñā venio.

In qua etiā voce spiritū reddidit ex virgī
neo corpe habitatura cū sanctis virgini-
bus exiuit.

**Quibusdā paruulis regi-
ni celestis aditus a parentibus
clauditur cū male ab eis nutri-
tur. Et de puero quinq; anno-
rum blasphemus.**

Cap. XVIII.

Qui humanū gen⁹ multis atq;
innumeris virgī sit subiectum
Hierusalē celestis patrie ī ma-
ximā p̄tem ex puulis. vel infan-
tibus arbitroz posse compleri.

Gregorius.

Et si oēs baptizatos infantes atq;
q; in eadē infantia morietēs: igre-
di in regnū celeste credendū est:
oēs tñ puulos qui scz iā loqui. possunt: re-
gna celestia ingredi credēdū nō est qz nō
nullis puulis eiusdē regni celestis adit⁹
a parētib⁹ claudit si male ipsos nutriāt.
Hā quidā vir cunctis in hac vrbe notissi-
mus ante trienniū filiū habuit annozū si-
cut arbitroz quinq; quē nimis carnaliter
diligēs: remisse nutriebat atq; isdē puu-
lus: q̄b̄ dictū graue est: mor vt eius anio
aliquid obstitit: maiestātē dei blasphe-
ma re cōsueuerat. qui in hac ante triennium
mortalitate p̄cussus venit ad mortē. Cū
q; eū suus pater in sinu teneret: sicut hī te-
stati sūt: qui p̄ntes fuerūt: malignos ad se
venisse spūs tremētibus oculis puer aspē-
ciēs cepit clamare. Obsta pater obsta pa-
ter: qui clamās declinavit faciem vt se ab
eis in sinu patris abscoederet. Quē cū il-
le tremētē requireret: quid videret: pu-
er adiunxit: dicens. Pauci homines vene-
runt qui me tollere volūt. qui cum hoc di-
xisset: maiestatis nomē protinus blasphe-
b

manit et animam reddidit. Et enim omnipotens deus ostēderet p. quo reatu talibus fuisset tradit⁹ executorib⁹: unde viuentēz pater suus noluit corrigere: hoc morientē p. misit iterare vt qui diu p. diuinitatis patientiā blasphemus vixerat quādoq; per diuinitatis iudiciū blasphemaret et in ore: retur quatenus reatū suū pater agnosce- ret qui puuli filij animā negligēs nō par- uulū peccatorē gebēne ignibus nutrit: sed interim hoc triste seponētes: ad ea q̄ narrare ceperā leta redeamus.

De transitu Stephani serui dei.

Cap. XIX.

Probo etenim Probo alijsc; religioſis narrātibus viris ag- noui ea que indicare audienti- bus de venerabili patre Gre- phano in omeljis euangelij curauit. Fuit etenim vir sicut et idē Prob⁹ et multi alij re- ſtant: nihil in hoc mūdo possidēs: nihil q̄ reus: solā cū deo paupertatē diligēs. inter aduersa semp. partiam amplectēs: cōuen- tus seculariū fugiēs: vacare semp. oratiōi p̄cupiscēs. De quo vnū bonū virtutis re- fero vt ex hoc vno valeāt multa eius bo- na p̄fari. Is nāq; cū quadā die messem: quā sua manu seruerat: decissam ad areas deduxisset: nihilq; aliud cū discipulis suis ad tori⁹ anni stipē dia haberet: quidā per- uerse uolūtatē vir antiqui hostis stimu- lis instigat⁹: eadē messem igne supposito ita vt erat in area incēdit. Ad factū dum alter p̄p̄keret: eidē dei famulo cucurrit et nūciauit. qd postq̄ indicauit: adiunxit dicēs. **Se ve pater Stephane quid tibi cōtigit.** Cui statim vultu ac mēte placida ille r̄ndit. **ve quid illi contigit q̄ mihi hoc fecit.** nā mihi quisq; cōtigit: In quib⁹ eius verbis ostēdit in quo virtutis culmē se- debat: qz vnū qd in sumptū mūdi habue- rat tam secura perdebāt mēte magisq; il- li cōdolebat: qui peccatū cōmiserat. q̄ si- bi qui peccati illius dāna tollebat. **Rec- pensabat quid ipse exterius: sed culpe re- p̄tum perdebāt intus.** Hāc itaq; cū dies

mortis egredi de corpe vrgeret: conuen- runt multi vt tam sancte anime de hoc se- culo recedēti suas animas cōmendarent. Cūq; lecto hi qui cōuenerāt: omēs afflue- rent: alij ingrediētes angelos viderūt sed dicere aliquid nullo mō potuerunt. Alij omnino nil viderūt sed oēs qui aderāt ita uehemētissimus timor percussit vt null⁹ egrediēte illa sancta aīa illic stare potuis- set. Et hi ergo qui viderāt et hi qui omni- no nil viderāt vno oēs timore p̄culsi et ter- riti fugerūt vt palā daret, intelligi que et quāta vis esset que illā egredientē aīam suscipet cuius egressum nemo mortalium ferre potuisset.

De sepe ante meritū non in ip- so suo egressu: sed post mortem verius declaratur.

Cap. XX.

Sed inter hec sciendū est qz ali- quādo ante meritū non in ipso suo egressu ostenditur. Post mortē vero cert⁹ declaratur. Unde et sancti martyres ab infidelib⁹ cru- delia multa perpeſsi sunt qui tamen: vt p̄ diximus: ad ossa sua mortuā signis quoti- die et miraculis clarescunt.

De duobus monachis valen- tibus abbatis.

Cap. XXI.

Vte nāq; venerabilis Valentis- us qui post in hac Romana vr- be mihi sicut nosti in eo quozq; monasterio p̄fuit: xpi⁹ in Ba- lerie p̄uincia suū monasteriū rexit i quo dū longobardi seuiētes venissent: sicut ei- us narratiōe didici: duos ei⁹ monachos in ramis vni⁹ arboris suspēderūt: qui sua spēst eodē die defuncti sunt. Facto autē ve- sperē vtrozq; eozū spūs claris illic aper- tisc; vocib⁹ psallere ceperūt. Ita vt ipsi quoq; qui eos occiderāt: cū voces psallē- tium audirēt: nimīū mirati terrerent. q̄s videlicet voces captiui quoq; omēs: qui illic aderāt: audierunt. atq; eozū psalmo- die postmodū testes extiterunt. Sed has

vores spirituum omnipotes deus: siccirco p
tingere voluit ad aures corporum vt viuere
tes quos in carne discerent qz si deo ser
uire studeant post carnē verius viuant.

De transitu Surani abbatis.

Cap. XXII.

Quibusdā religiosiis quoqz viris
attestātibz adhuc in monaste
rio positus agnouit qz hoc lōgo
bardoꝝ tēpore iuxta in hac p
uincia que Sura nominat. quidā mona
sterii pater vite venerabilis Suran^o no
mine fuerit qui captiuus adueniētibus at
qz in longobardoꝝ depredatione fugien
tibus cunctis que in monasterio videbat
habere: largitus est. Cūqz in elemosinis
ve. līmēta sua ac fratru omnia ⁊ cellarium
cōsumpsisset ⁊ quequid habere in horzo
potuit expendit. Expensis vero rebus q̄
bus longobardi ad eū subito venerūt. Cū
qz tenerūt ⁊ aurū ab eo petere ceperunt.
Quib⁹ cū ille diceret se omnino nihil ha
bere: in vicino monte ab eis ductus ē. in
quo sylua imensis magnitudinis stabat.
Ibi captiuus quidē fugiens in caua arbor
re latebat: vbi vnus ex lōgobardis edu
cto gladio predictū venerabilē occidit vi
rū. Cui⁹ corpe in terrā cadēte: mōs omis
ptinus ⁊ sylua cōcussa est ac si se ferre nō
posse pōdus sanctitatis eius diceret: ter
raqz tremuisset.

**De transitu dyaconi prouin
cie Marforum et de morte viri
dei qui missus in bethel fuerat.**

Cap. XXIII.

Alius quoqz in Marforū pul
cia vite valde venerabilis dya
conus fuit: quē inuentum lon
gobardi tenuerūt: quozū vnus
educto gladio caput eius amputauit.
Sed cum corpus eius in terrā eaderet: ip
se qui hunc capite truncauerat imūdo spi
ritu correptus: ad pedes eius corruit: ⁊ qz
amicū dei occidit inimico dei tradit⁹ esset
ostēdit.

Petrus.

Quid est hoc queso te qz omni
potens deus sic permittit mori quof
tamen post mortē cuius sanctitas
tis fuerint: nō patitur celari.

Gregorius.

Quam scriptum sit. Iustus quacūqz
morte preuentus fuerit: iusticia ei
us nō auferet ab eo: electi qui p
culdubio ad perpetuā vitā tendunt quid
eis obest si ad modicū dure moriuntur.

Et est fortasse nōnunqz eozū culpa licz mē
nima que in eadē debeat morte referari.
vnde fit vt reprobi p̄tatem quidē cōtra vl
uētes accipiāt. Sed illis morientib⁹ hoc
in eis grauius vindicetur: qz cōtra bonos
p̄tatem sue crudelitatis acceperunt: sicut
idē carnifer qui eundē venerabilē dya
conum viuente ferire pmissus est: gaudere
super mortuū permissus non est. Ad sa
era quoqz testantur eloquia. Nam vir dei
contra Samariā missus: quia per inobe
dientia in itinere comedit. hunc leo in eo
dē itinere occidit. Sed statim illic scrip
tū est: Quia stetit leo iuxta asinā ⁊ nō cō
dit leo de cadauere. Ex q̄re ostēdit qz pec
catū inobediētie ī ipsa fuerit morte laxatū
qz idē leo quē viuente p̄sūpsit occidere:
p̄tingere nō p̄sūpsit occisus. Qui enī oc
cidēdi ausus hūit: de occisi cadauere. cō
dēdi licētiā nō accepit: qz is qz culpabilis
ī vita fuerat: pupita inobediētia erat iā iu
stus ex morte. Leo ergo qui prius pecca
toris vitāz neccauerat: custodiuit postmo
dum cadauer iusti.

**Utrum antē restitutionem cor
porum: in celo recipi valeāt ani
me iustorum.**

Capitulum XXIII.

Petrus.

Pacet qz dicit: s̄z nosse velles
si tūc ante restitutionē corporū
ī celo recipi valeāt aīe iustoz.

Gregorius.

Necq; de omnib; iustis fateri
possimus: neq; de omnibus nega
re. Nā sunt quorundā iustoz ani
me que a celesti regno quibusdam adhuc
mansionibus differunt. In quo dilatiōis
damno quid aliud inuif nisi qđ de perfe
cta iusticia aliquid minus habuerūt: et ta
men luce clarius cōstat: qz perfectoz ani
me mox vt hui⁹ carnis claustra exēit: in
celestis regni sedibus recipiunt: qđ et ip̄a
per se veritas attestat dicens: Abicēq; su
erit corpus: illuc cōgregabunt et aquile:
quia vbi ip̄e redemptoz noster est corpe:
illuc pculdudio colligunt iustoz anime.
Et Paulus. Cupio dissolui et cū xp̄o esse
qui ergo xp̄m esse in celo nō dubitat: nec
Pauli animā esse in celo negat: qui etiā
de dissolutiōe sui corporis: atq; de subabi
tatiōe celestis patrie dicit: Scimus quo
niā si terrestris domus nostra hui⁹ habi
tatiōis dissoluat: quod edificatiōē hab
emus ex deo: domū non manufactā eter
nam in celis.

Petrus.

Igitur nunc sunt in celo anime ius
toz: quid est qđ in die iudicij pro
iusticie sue retributiōe recipiēt.

Gregorius.

In celo nimirū crescit in iudicio:
quod nūc animarū sola: post mo
dū vero etiā corpoz beatitudine
perfruunt: vt ip̄a quoq; carne gaudeāt in
qua dolores pro dño cruciatuq; pertule
rūt. Pro hac quippe geminata eoz glo
ria scriptū est. In terra sua duplicia possi
debūt. Vnc etiā ante resurrectiōis diem
de sanctorū aiabus scriptū est. Date sunt
illis singule stole albe: et dicitū est illis vt
requiescerēt tempus adhuc modicū: vo
nec impleret numerus cōseruoz et fratū
eoz. Qui itaq; nūc singlas acceperūt: bi
nas in iudicio stolae habituri sunt: quia
modo animaz tantūmodo: nūc autē aiāz
simul et corpoz gloria letabunt.

**De modis quibus morientes
aliqua predicant: et de morte cu**

**iudam aduocati: de reuelatiōe
quoq; Berontij et Belliti mona
choz: ac de puero Armentario qđ
moriturus diuersis linguis lo
quebat: Cap. XXV.**

Petrus.

Scientios sed vellē scire quo nā
modo agit: quod plerūq; mori
entes multa predicat.

Gregorius.

Ipsa aliquādo animarū vis subit
litate sua aliquid preuidet. Ali
quādo em̄ exire de corpore ani
me per reuelatiōē ventura cognoscunt.
Aliquādo vero dū iam iuxta sit vt corpus
deserāt: diuinitus assistat in secreta cele
stia in corporeū mentis oculū mittit. Haz
quādo ante aliquādo subrilitate sua ea
que sunt ventura cognoscit: patet ex eo qđ
cuz quidā aduocatus: qui in hac vbe an
te biduū lateris dolore defunctus est: sed
ante paululū qđ moreret vocauit puerū su
um: preparari sibi vestimēta ad procedē
dū iussit: quē dum puer quasi insanire cer
neret: eiusq; pceptis minē obediēt: sur
rexit vestimento se induit: et per viā Ap
piā ad beati Sixti ecclesiā se esse pcessu
dixit: Cūq; post modicū ingrauescente
molestia esset defunctus: deliberatū fue
rat vt apud beati Januarii martyre in p
nestina via eius corpus ponti deuisset.
Sed qz longū hoc his qui finis eius cu
rauerāt visum fuisset: repente ozo cōsilio
exētes cū eius funere per viā Appiā ne
scientesq; illi qđ dixerat in ip̄a eū ecclesia
quā predixerat: posuerūt. Et cū eundē vi
rū curis secularibus obligatū: lucrisq; ter
renis inbiantē fuisse nouerim⁹ vnde hoc
predicere potuit: nisi quia id quod futurū
erat eius corpori ip̄a vis aie ac subtilitas
preuidebat: qđ antez sepe etiā reuelatiōi
bus agit: vt a morituris futura psciantē
Ex his colligere possum⁹: que apud nos
gesta in monasterijs scim⁹. In monaste
rio etem meo quidā frater ante decenniū

Serontius dicebat: qui cū graui molestia
 corporis fuisset depressus in visione noc-
 turna albatos viros et clari omnimodo ha-
 bitus in hoc ipsum monasteriū descendes-
 re de' supioribus asperit. **Q**ui cum coram
 lecto iacentis assisteret vnus eorū dixit.
Ad hoc venimus vt de monasterio **Bre-**
gorij quosdā fratres in miliciā mittamus.
Atq; alteri precipiēs adiūxit. scribe **Mar-**
cellū. Galētinianū Agnellum atq; alios
 quorū nuncminime recordor. **Q**uib' ex-
 pletis addidit: **dicēs. Scribe et hūc ipsuz**
qui nos aspicit. Et qua visione cert' red-
ditus predictus frater facto mane inouit
fratribus qui et que essent ex eadem cella
morituri. post quos se etiā denūciauit esse
secuturū. Cūq; die alio pdicti fratres mori
ceperūt atq; sub eodē ordine se in mor-
te secuti sunt quo fuerāt in descripiōe no-
minati ad extremū vero et ipse obiit: q̄ eos-
dē fratres mortuos p̄cedit. In ea hōz
mortalitate que ante trienniū hanc vrbez
vehementissima clade vastauit in **Portu-**
nēsis ciuitatis monasterio **Dellit' dicit'**
est monachus adhuc in annis iuuenilib'
cōstitutus sed mire simplicitatis atq; hu-
militatis vir qui appropinquāte vocatio-
nis die eadē clade p̄cussus ad extrema de-
ductus est. Ad vir vite venerabilis. **Fes-**
lix eiusdē ciuitatis **Episcop'** audiēs cui'
 et hec relatiōe agnouit: ad eū accedere stu-
 duit et ne mortez timere debuisset: verbis
 hunc p̄suasorijs p̄fortare. **C**ui etiā adhuc
 de diuina misericordia longiora vite spa-
 cia polliceri cepit. **S**ed ad hec ille respō-
 dit. **curfus sui tēpora esse cōpleta: dicens**
apparuisse sibi iuuenē atq; epistolā detu-
lisse. dicentē aperi et lege. **Quib' apertis**
asseruit qz se et omēs qui eodē tempore a
pdicto **Episcopo in pascali festiuitate fue-**
rāt baptizati scriptos in eisdē epistolis lit-
teris aureis inuenit. Prīmū quidē vt vi-
cebat suū nomen reperit. ac deinde oim
Allozū in illo tpe baptizatorum. **Qua de re**
certū tenuit et re illos de hac vita eē sub-
sceleritate migraturos factūz ē vt die ea-
dem ipse moreret atq; post eū cuncti illi q̄

baptizati fuerant. ita secuti sunt vt intra
 paucos dies eorū nullus in hac vita rema-
 neret. **D**e quibus nimirum cōstat qz eos
 predictus dei famulus iclro auro scrips-
 tos viderat quia eorū nomina apud se si-
 xa eterna claritas habebat. **S**icut hi itz
 qz reuelationib' potuerūt futura cognos-
 scere. ita nōnunq̄ egressure anime possūt
 etiā mysteria celestia non p̄ somnū sed. via
 gilādo prelibare. **A**mmoniū nāq; mona-
 sterij mei monachū bene'noſti qui dūz ēs-
 set in seculari habitu cōstitutus **Galeria-**
ri huius vrbez aduocati naturalē filiū itz
 cōlugio sortitus eius obsequijs sedule ag-
 qz incessanter adherebat. et queq; in ei' do-
 mo agebant nouerat. **Q**ui mihi itz in mo-
 nasterio posit' narrauit qz in ea moralita-
 te que patricij **Harſe** tēporibus hāc vrbez
 uehementē afflixit in domo' predicti **Gale-**
riani puer **Armetarius** fuit percipue sim-
 plicitatis et humilitatis. **C**ū vero eiusdez
 aduocati domus eadē clade vastaretur is-
 dem puer percussus est et vsq; ad mortem
 deductus. **Q**ui subito sublatas a p̄fens-
 tybus redijt sibiq; dñm suū vocari fecit.
Cui ait. **Ego** in celo fui et q̄ de hac domo
 morituri sūt agnouit. **I**lle ille atq; illi mo-
 rituri sunt. **T**u vero ne timeas quia hoc
 tēpore moritur' non es. **A**t vero scias qz
 me in celo fuisse verum fateor. ecce accepti
 illic vt linguis omnib' loquar. **A**unquid
 tibi cognitū fuit me greca lingua omnino
 non nosse et tamē grece loquere vt cogno-
 scas an verū sit qz me omēs linguas acces-
 pisse testificor. **C**ui tūc grece domin' ser-
 uo locutus est atq; ita illi in eadem ling-
 ua respōdit vt cuncti qui aderāt miraren-
 tur. **I**n ea quoq; domo pdicti **Harſe** spa-
 tarius vulgaris manebat qui festine ad-
 egrū deductus ei vulgarica lingua locu-
 tus est: sed ita puer ille in **Italia** natus et
 nutrit' in eadē barbara locutione respō-
 dit: ac si ex eadē fuisſet gente generatus.
Mirati sunt omēs qui audiebant atq; ex
 duarum linguarū experimēto quas eū an-
 tea nescisse nouerant crediderūt de omni-
 bus quas probare minime valebat. **T**ūc

puer bi hūm mors eius dilatata est s; die
tertio: quo occulto iudicio nesci: man
ac brachia lacertosq; suos dēribus laniaz
uit atq; ita de corpe exiuit. Quo mortuo
omnes illi quos p̄dixerat ex hac protis
nus luce subtracti sūt nullusq; in hac vo
mo eadē tēpestate defunctus est qui vo
ce illius denunciatus non est.

Petrus.

Valde terribile est vt qui tale do
num percipere meruit tali etiam
post hoc pena plecteretur.

Gregorius.

Quis occulta dei iudicia sciat eaq;
in diuino examine comprehendere
non possum? timere magis q;
discutere debemus.

**De morte Theophanij comi
tis. Cap. XXVI.**

Ut autē de egredientibus anis
mabus que multa prenoscunt
ea que cepim? exequamur. Re
q; hoc silendū est qd de Theo
phanio centerelēsis vrbs comite in eadē
vrbe positus multis attestatibus agnouit.
Fuit nāq; vir misericordie acerb? deditus
bonis opib? intēris hospitalitati preci
pue studēs exercēdis quidē comitat? cus
ris occupat? agebat terrena t tēporalia s;
vt post in fine claruit magis ex debito q;
ex intētionē. Nam dū p̄pinqūate mor
tis eius tempore grauissima aeris tempe
stas obfisteret. ne ad sepeliendū duci potu
isset. eūq; vxor sua cū fletu vebemētissimo
inquireret dicens. quid? faciā quomodo
te ad sepeliendū eijciā quia hostium do
mus hui? egredi p̄e nimia tēpestate nō
possumus. Tunc ille respōdit. Noli mis
llex flere. Quia mor vt ego defunct? fue
ro aeris serenitas redit. Cuius p̄orinus
vocē mors t mortē serenitas secuta ē. qd
signū etiam alia sunt signa comicata. Nā
manus ei? ac pedes podagre humore tu
mescentes Nā in vulnerib? fuerāt t p̄fluē
te sanie patebāt. Sed dū corpus eius ex
more ad lauandū fuisset nudatū ita man?
pedesq; ei? sani inuēti sunt ac si vnq; vul

neris nil habuissent. Puctus itaq; ac ses
pultus est eiusq; cōiugi visum est vt quar
to die in sepulchro illius marmor qd sup
positū fuerat mutari debuisset. Ad vide
licet marmor corpe ei? superpositū duz
fuisse ablatū: tanta ex corpe ipsi? fragran
tia odoris emanauit ac si ex putrescēte car
ne illius pro verimb? aromata ferbuisset.
Ad factū dum narrāte me in omeljis ins
firmis quibusdā venisset in dubiū die q;
dam sedēte me in cōuentu nobilitū ipsi ar
tifices qui in sepulchro illi? marmor mu
tauerant asserunt aliquid me de. pp̄ia cā
rogaturi. Quos ego de eodez. miraculo
coram clero nobilit ac plebe requisitū quā
eadē odoris fragrantia miro modo se res
pletos fuisse testati sunt. Et quedā alia in
augmēto miraculi que nunc narrare lon
gum existimo de eodem sepulchro ei? ad
diderant.

Q sicut anime sanctorū i ce
lo: ita post dissolutionē corporū
iniquoz anime in inferno credē
desint. **Ca. XXVII. Petrus.**

Inquisitioni mee sufficiēter iā
video satisfactū sed hoc est ad
huc qd questione animum pul
sat. Quia cū superius dictum
sit esse iam sanctorū animas in celo: restat
p̄culdubio vt iniquozū quozq; anime esse
nō nisi i inferno credant? t quid hac de re
veritas habeat ignoro. Nā humana estis
matio nō habet peccatorū animas ante iu
diciū posse cruciari.

Gregorius.

S esse sanctorū animas i celo sacri elo
qui satisfactioe credidisti: o; vt
p̄ oia esse credas t iniquozū animas
in inferno qz ex retributioe terne iusticie
ex qua iusti iā gloriānt? necesse ē p̄ oia vt
t iniusti t crucient?. Nā sicut electos bitu
do lertificat ita credi necesse ē qd a die xpi
tus sui ignis reprobos erurat.

Qua ratioe credendū sit vt i
corporeos spiritus tenere ignis

corporeus possit. **Ca. XXVIII.**

Petrus.

Qua ratione credendum est quod incorporea tenere ignis corporeus possit.

Gregorius.

Iuuentis hominis incorporeus spiritus tenet in corpore cur non post mortem cum incorporeo sit spiritus etiam corporeo igne teneatur.

Petrus.

A viuentis quolibet iccirco incorporeus spiritus tenet in corpore quia viuificat corpus.

Gregorius.

Incorporeus spiritus. Petre in hoc teneri potest quod viuificat quare non penaliter tibi teneatur ubi mortificatur. Teneri autem spiritus per ignem dicitur ut in tormento ignis sit videndo atque sentiendo puniatur. Ignem namque eo ipse patitur: quo videtur et quod cocremari se aspicit: crematur.

Sicut fit ut res corporea incorporea exurat dum ex igne visibili ardor ac dolor inuisibilis trahitur ut per ignem corporeum mens incorporea etiam incorporea flamma crucietur quis colligere dicitur euangelicis possumus quod in ceterum anima non solum videndo sed etiam experiendo patitur. Veritas etenim voce dices mortuus in inferno dicitur sepius. Cuius anima quod igne teneatur insinuat vocem Abraham deprecatur. dicens. mitte Lazarum ut intingat extremitatem digiti tui in aquam ut refrigeret linguam meam quod crucior in hac flamma. Dum ergo peccatorum diuinitatem dicitur veritas igne prohibet quisnam sapiens reproborum animas teneri ignibus neget.

Petrus.

Ecce roe ac testimonio ad credulitatem flexit animus sed dimissus iterum ad rigorem redit. Quomodo enim res corporea re incorporea teneatur atque affligere possit: ignoro.

Gregorius.

Ite quod an apostatas spiritus in celesti gloria delectos esse corporeos an incorporeos suspicaris.

Petrus.

Quis sanus sapiens esse spiritus corporeus dixerit.

Gregorius.

Ebene ignem esse corporeum fateris.

Petrus.

Sed bene corporeum esse non ambigo in quo certum est corpora cruciari.

Gregorius.

Quod certe reprobus veritas in fine dicitur esse. ite in ignem eternum qui paratus est diabolo et angelis. Si igitur dyabolus et angelus cum sint incorporei corporeo sunt igne cruciandi quod mirum si aie et angelus recipiat corpora possunt corporeo sentire tormenta.

Petrus.

Proter ratio nec debet de hac re vltimius questione dubitare.

Gregorius.

De morte Theodorici regis Arriani. Cap. XXIX.

Postquam laboriose credidisti operam cui credo si ea que mihi a viris fidelibus sunt gesta: narrauero. Julia namque huiusmodi Romanae ecclesie: cui deo auctore de seruo: scilicet defensor: qui ante septem fere annos defuisset: et ad me adhuc in monasterio positus crebro veniebat et mecum colloquere de alie utilitate consueuerat. hic itaque mihi quadam die narrauit: dicens. Theodorici regis ipsius presertim mei in Sicilia exactores canonice egerat atque iam ad Italiam rediebat. Cuius nauis appulsa est ad insulam que Lipari appellatur. Et quod illic vir quidam solitarius: magne virtutis habitabat: dum naute nauis armamenta repararet visus est predicti presertim socii mei ad eundem virum dicitur pergerit seque eius orationibus commendat. Quos vir dominus cum vidisset eis in alia colloquere dixit scis quod rex theodorice mortuus est: cui illi presertim responderunt. Absit: nos enim viuente dimissum est.

nihil tale ad nos nūcūsq; glatiū est. **Q**uis
 bus dei famulus addidit dicēs: **E**tia mor-
 tuus est: nā hesternō die hora nona inter
 Johannē papā & Simachū patriciū disci-
 ctus: atq; discalciatus: & vincis manib;
 deductus: in hanc vicinā vulcani ollā ia-
 ctatus est. **Q**ui tūc audientes solliciti cons-
 criperūt diē: atq; in italā reuersi: eod die
 Theodorici regē inuenerūt fuisse mortu-
 um: quo eius exiit atq; supplicii dei fa-
 mulo fuerat ostēsum: & quia Johannē pa-
 pam affligēdo in custodia occidit Sima-
 chū quoq; patriciū ferro trucidauit ab il-
 lis in ignē mitti aperuit: quos in hac vis-
 ta insulse iudicauit.

**De morte Reparati:
 Capitulū. XXX.**

Et quos tempore quo primū
 remote vite desiderio ambulas-
 bā quidā honestus senex Des-
 us dedit noie: valde hui⁹ verbis
 nobilit⁹ anticus: mihi quoq; in amicitijs
 sedule iungebat. **Q**ui mihi narrabat di-
 cēs: **H**ortor tempore quidā expectabilis
 vir Reparatus nomie venit ad mortem.
Qui dū diu iam cōmutatus ac rigid⁹ ia-
 ceret: visū est q; ab eo fūditus status vita-
 lis exisset: atq; exanime remāssisset corp⁹.
Cūq; & multi qui cōuenerāt: & eū itaq; mor-
 tuū familia lugeret: subito redijt: & cūctō-
 rū plāgentiū in stuporē perse sunt lachry-
 me. **Q**ui reuersus ait: **C**itius ad ecclesiā
 beati Laurētij martyris: qui ex noie con-
 ditōris Pamasī vocat: puer mittite: & qd
 de Tiburto p̄bytero āgat: videat & res-
 nūciare festinet: qui videlicet tūc Tibur-
 tius carnalibus desiderijs subiacere fere-
 bat. **C**ui⁹ adhuc vite mox bene quoq; flo-
 retius eius nūc ecclesie p̄byter meminit.
Cū vero puer pergeret: narrauit isdē Re-
 paratus: q; ad se reuersus fuerat: qd de il-
 lo: vbi ductus fuerat: agnouit dicēs: **P**a-
 ratus fuerat rogus ingēs: deductus autē
 Tyburtilius p̄byter in eo est suppositus:
 atq; supposito igne cōcrematus. **A**li⁹ au-
 tē parabat rogus cui⁹ a terra in celū ca-
 uen tendi videbat. **C**ui emissa voce clas-

matū est: cui⁹ esset. **H**is pictis statim Re-
 paratus defunctus est. **P**uer vero q; trās
 missus fuerat ad Tyburtiliū iaz eū mortuū
 inuenit. **Q**ui videlicet Reparat⁹ ductus
 ad loca penarum vidit: redijt: narrauit &
 obiit. **A**perite monstrat: q; nobis illa nō
 sibi videret: q; bus vuz adhuc cōcessum est
 viuere: licet etiā a malis opibus emēdar e
Rogū vero cōstrui Reparat⁹ vidit: nō q;
 apud infernū ligna ardeant: vt ignis fiat:
 sed narraturus hec viuētibus illa de incē-
 dio prauorū vidit: ex quibus nutriti apud
 viuētes corporeus ignis solet: vt per hec
 assueta viuentes discerent: quid de insues-
 tis timere debuissent.

**De morte Curialis cuius se-
 pulchrum incensum est:**

Capitulū. XXXI.

Erribile etiā quoddā in Gale-
 rie puincia cōtigisse vir vite ve-
 nerabilis Maximian⁹ siracusana
 epus: qui diu in hac urbe
 meo monasterio p̄fuit: narrare p̄sueuit: dis-
 cēs: **Q**uidā curialis illic sacratissimo pa-
 schali sabbato iuuenulū cuiusdā filiaz in
 baptisate suscepit. **Q**ui dū post leiuuū
 domū reuersus: multoq; vino ebriatus eā
 dem filiā suā secū manere petijt: eāq; nos-
 tre illa qd dictu nefas est: perdidit. **C**ūq;
 mane facto surrexisset: re⁹ cogitare cepit:
 vt ad balneū p̄geret: ac si aqua balnei la-
 uaret maculā peccati. **P**errexit igit lauit ces-
 pitq; trepidare an eceliaz igredi velleret: s;
 si tāto die nō iret ad ecclesiā erubesceret
 hofes. **S**in vō iret p̄ferebat iudiciū dei
Aicit itaq; hūana verecūdia: p̄rexit ad ec-
 clesiā: s; tremebūdus ac pauēs stare cepit
 atq; p̄ singula momēta suspect⁹ qua hora
 immūdo spiritui traderet: & corā om̄i po-
 pulo vexaret. **C**ūq; vebemēter timeret ei
 in illa missarū celebritate quasi aduersi nō
 hūl cōtigit: qui letus exijt & pie altero ecc-
 lesiā iam securus intravit. **F**actūq; est vt
 per sex cōtinuos dies letus ac securus p̄-
 cederet: est imans q; eius scelus dñs aut
 nō vidisset: aut visum misericorditer auer-
 tisset. **D**ie autē septimo subita morte des-

functus est. Cuius sepulture traditus fuisse: per longū tempus cūctis vidētib⁹ de sepulchro illius flāma exiit: et tam diu ossa eius cōcremavit: quousq; omne sepulchrum plumeret: et terra que in tumuli collecta fuerat: desossa videret. Quod videlicet omnipotens deus faciēs ostendit: qd eius anima in occulto pertulit: cuius teram corpus ante humanos oculos cōsumpsit. Quia in re nobis quoq; hec audiētibus exemplū formidā dare dignatus est: quatenus ex hac p̄sideratiōe colligamus quid aīa viuens ac sentiēs pro reatu suo patiat si tanto ignis supplicio: etiā insensibilis ossa concremant.

An boni bonos in regno: et mali malos in supplicio agnoscat.

Capitulū. XXXII.

Petrus.

Nolle velim: vel si boni bonos in regno: vel mali malos in supplicio agnoscant.

Gregorius.

Huius rei sententiā in verbis est demonstrat: quā iam superius protulimus: luce clarius demonstrata. In quib⁹ dum dictū esset: hō erat diues et induabat purpura et bysso: et epulabatur quotidie splendide: et erat quidā mendic⁹ nomine Lazarus: qui iacebat ad ianuā eius vlcibus plenus: cupiēs saturari de micis: que cadebāt de mēsa diuitis: et nemo illi dabat. Sed et canes ventebāt et lingeabant vlcera eius. Subiūctum est qd mortuus Lazarus portatus est ab angelis in sinū Abrahę: et mortuus est diues: et sepultus est in inferno. Qui eleuās oculos suos cū esset in tormentis vidit Abrahā a longe et Lazarum in sinu eius. Et ipse clamauit dicens: Pater Abrahā: miserere mei: et mitte Lazarū vt intingat extremū digiti sui in aquā: et refrigeret linguā meam. Quia crucior in hac flāma. Cui Abrahā dixit: Fili recordare: quia recepisti bona in vita tua: et Lazar⁹ similiter mala. Diues autē iam spem de seipso salutis nō habēs

ad promerendā suoz salutem cōuertit dicens: Rogo te pater: vt mittas eū in domo patris mei. Habeo enim quinq; fratres: vt testes illis ne et ipsi veniant in locū hūc tormentoz. Quibus verbis aperte declarat: quia et boni bonos: et mali malos agnoscat. Si igitur Abrahā Lazarū minime cognouisset: nequaquā ad diuitem in tormentis positū de transacta eius cōtritione loqueret dicens: qd mala receperit in vita sua: et si mali malos nō cognoscerent nequaquā diues in tormentis positus fratrum suoz etiā absentiu meminisset. Quomodo enim presentes nō posset agnoscere: qui etiā pro absentiu memoria cura vit exorare. Quia in re illud quoq; ostendit qd nequaquā ipse requisisti: et quia boni malos: et mali cognoscat bonos. Nam diues ab Abrahā cognoscat cui dictū est: Recepisti bona in vita tua: et electus Lazarus a reprobo est diuite cognitus: quem mitti precat ex nomine dicens: Mitte Lazarū vt intingat extremū digiti sui in aquā et refrigeret linguā meā: in qua videlicet cognitiōe vtriusq; partis cumulus retributiōis exercet: vt boni amplius gaudeant: qui secū eos letare conspiciūt: quos amauerūt. Et mali dum cū eis torquentur: quos in hoc mundo despecto deo dilexerunt: eos nō solum sua: sed etiā eoz pena consumat. Sit autē in electis quoddā mirabili: quia nō solum eos agnoscat: quos in hoc mūdo nouerāt: sed et inuisos ac incognitos recognoscat bonos quos nunquā viderūt. Nam cū antiquos patres in illa eterna hereditate viderint: eis in cognitiōe per visionē non erūt: quos in opere semp nouerūt. Quia enim illic omnes sōmuni claritate deū conspiciūt. Quid est qd ibi nesciāt: vbi scientē omnia sciūt?

De religioso quodā moriente: qui prophetas vidit.

Capitulū. XXXIII.

Nam quidam noster religiosus vir: et vite valde laudabilis: est ante quadrienniu moreret: sicut

religiosi alij qui presentes fuerunt: testati sunt in hora exitus sui Ionã prophetam: Ezechielẽ quodq; et Danielem cepit aspiceret: eosq; dominos suos ex nomine clamare. Quos dum ad se venisse diceret: et depressis luminibus eis reuerentie obsequi preberet: ex carne eductus est. Quia in re aperte datur intelligi que erit in illa incorruptibili vita noticia: si vir iste adhuc in carne corruptibili positus: prophetas sanctos: quos nimirum nunq; viderat agnouit.

Quignote anime sepi se cognoscat: Et de morte Johannis et Ursi: Emorphij quodq; et Stephani:

Capitulũ. XXXIII.

Solet autem plerũq; contingere: vt egressura anima eos etiam recognoscat: cum quibus pro equalitate culparum: vel etiam premiorũ in vna est mansione deputata. Nam virtute venerabilis Eleutherius senex: de quo precedente libro multa narraui: in monasterio suo germanum fratrem Johannẽ nomine se habuisse perhibuit: qui ante dies quattuordecim suũ fratribus exitũ predixit. Cũq; decrescetes quotidie computaret dies: ante triduum quam vocaretur ex corpore: febre correptus est. Ad horam vero mortis veniens mysteriũ dominei corporis et sanguinis accepit: vocatisq; fratribus coram se psallere precepit: quibus tamẽ antiphonam ipse per semetipsum: de semetipso imposuit dicens: Aperte mihi portas iusticie: et ingressus in eas cõstetor domino: hec portas domini: iusti intrabũt per eam. Cũq; coram eo assistentes fratres psallere: emissã subito et producta voce clamauit dicens: Arise veni. Quod mox vt dixit: eductus de corpore mortale vitam finiuit. Mirati sunt fratres: quia hoc: qd moriens frater clamauerat: ignorabant. Quo defuncto in monasterio facta est ma-

gna tristitia. Quarto autẽ die quibusdã fratribus necessariũ fuit: vt ad monasterium aliud positum longe transmiserent. Illuc ergo eũtes fratres omnes eiusdem monasterij monachos tristes vehemẽter inuenerũt. Quibus cum dicerent: quid habetis q; vos in tanto merore deprimitis? Responderũt dicentes: Loca huius desolationẽ gemimus: quia vnus frater cuius nos vita in hoc monasterio cõtinuabat: hodie quartus est dies q; ex hac luce subtractus est. Cũq; fratres qui venerat studiose inquirerent: qualiter dictus fuisset. Responderunt vsus: Qui vocatio nis eius horam subtiliter inquirẽtes ipse eum momento cognouerunt exisse de corpore quo per Johannem: qui apud eos defunctus est: fuerat vocatus. Quia ex re colligitur: quia vtrũq; par fuerit meritum eius datum est: vt in vna mansione socialiter viuerent: quibus ex corpore cõtingit socialiter exire. Sed neq; hoc sileã quod dum adhuc laycus viueret: atq; in domo mea: que mihi in hac vrbẽ ex iure patris obuenerat: manerem: de quibusdam vicinis meis me contigit agnouisse. Quodã namq; iuxta me vidua Galla dicebatur: hec Emorphij nomine iuuenem filiũ habebat: a quo non longe quidam Stephanus: qui alio nomine Optio dictus fuit habitabat. Sed isdem Emorphius ad extrema vite veniens vocauit puerum suũ: ei q; precepit dicens: Cade citius et die Stephano optio: vt cõcitus veniat: quia ecce nauis apparsa ẽ: vt ad Syellã duci debeamus. Cũq; puer hunc insanire crederet: et obedire recusaret: cepit ille vehementer innuere dicens: Cade et nuncia illi quod dico: quia non insanio. Egressus est puer vt ad Stephanũ pergeret: cunq; in mediũ tunc venisset: ei alius quidã obuiã factus est: qui hunc requisivit dicens: Quo vadis? Cui respondit. Ad Stephanũ optionem a domino meo missus sum. Atq; illi ptinus dixit: Ab eo venio: sed ante me hac hora defunctus est. Reuersus vero est puer ad Emorphijũ dominũ

suū: sed iam eum mortuū inuenit. Sicq; factū est vt dum aliter obutam venit: et ex medio itinere puer reuerfus est: vt ex mē sura spaciū potuisset colligi q; vno momēto vtriq; fuerant vocati.

Petrus.

Quod terribile est valde quod dicitur sed queso te: cur egredienti anime nauis apparuit: vel se ad Syclia duci moriturus peditit.

Gregorius.

Arima vehiculo non eget: sed mirū non est si adhuc homini in eoz pore posito illud apparuit: quod corpus assueuerat videre: vt per hoc intelligi daretur: quo ei? anima spiritaliter duci potuisset. Quod vero se ad Syclia duci testatus est: quid sentiri aliud potest nisi q; p̄ ceteris locis in eius terre insulis eructante igne tormentorū olle patuerunt: que vt solent narrare qui nouerūt laxatis quotidie finibus exercecūt: vt mūdi termino appropinquante: quanto certum est illuc amplius exurendos colligi: tanto et eadem tormentorū loca amplius videantur apparere. Quod omnipotens deus ad correptionem viuentium in hoc mundo voluit ostendi: vt mentes infidelium: que inferni tormenta esse non credūt tormētōz loca videāt que audita credere recusant. Quod vero siue electi: siue reprobi: cui? cōmunis causa et opere fuerit: in loca etiam cōmunia deducant. **A**eritatis nobis verba satisfacerent: si etiam exempla deessent: ipsa quippe propter electos in euangelio dicit. In domo patris mei mansiones multe sunt: si enim dispar retributio in illa beatitudine eterna non esset: vna potius mansio q̄ multe essent. Multe ergo mansiones sunt: in quibus et distincti bonoz ordines sūt: vt propter meritorum consortium cōmuniter letentur: et tamen vnū denarium omnes laborantes accipiant: qui in multis mansionibus distinguitur. Quia et vna est beatus tydo q̄ illic percipiunt: et dispar retributionis qualitas q̄ per opera diuersa cons

sequitur: que nimirum veritas iudicij sub diem denunciās ait: Tunc dicam messoribus: colligite zizania: et ligate eam in fasciculos ad comburendū. Messores quippe angeli zizania ad cōburendū in fasciculis ligant: cū pares panibus in tomentis similibus sociant: vt superbi cū superbis: luxuriosi cū luxuriosis: auari cū auaris: fallaces cum fallacibus: immūdi cum immūdis: infideles cum infidelibus ardeant. Cum ergo similes in culpa ad tormēta similia deducantur: quia eos in locis penilibus angeli depurat quasi zizaniarū fasciculos ad comburendū ligant.

De his qui quasi per errorez educi vidētur et corpore: Et de vocatione ac reuocatione Petri monachi: De morte quoq; et resurrectione Stephani: ac de visione cuiusdam militis: De quo dam etiam viro nomine Deus dedit: cui? domus sabbato edificabatur: et pena sodomitarū.

Capitulū. XXXV.**Petrus.**

Inquisitionē meam responsiois satisfactio patuit causa rationis: sed quid naz est: queso te: q; nonnulli quasi per errorez extrahūt de corpore: ita vt facti exanimis redeant: et eorum quisq; audisse se dicat: quia ipse non fuerit qui erat iustus de duci?

Gregorius.

Hec cum sit Petre: si bene perhibetur: non erroz: sed admonitio est. Superna enim pietas ex magna misericordie sue largitate disponit: vt nonnulli etiam post exitum ad corpus redeant: et tormenta inferni: que audita non crediderant: saltem vīsā pertimescāt. Nam quidā Iulicianus monachus qui in hac vrbe in monasterio meo mane

bat: mihi narrare consueverat quod quiddam tempore
 cum adhuc in heremo moraretur agnouerit quod
 Petrus quidam monachus ex regione biberie
 qui ei in loco vaſte ſolitudinis: cui Euſa
 nomen eſt inhereret: ſicut ipſo narrante
 vidicerat: prius quam heremum peteret mole
 ſtia corporis interueniente defunctus eſt ſed
 poſtquam corpus reſtituitur: inferni ſe ſupplis
 cia atque innumera loca flammarum vidiffe
 teſtatur. Qui etiam quosdam huius ſeculi
 potentes in eſſe ſanctis ſuſpicioſos ſe vidiffe
 narrabat. Qui cum iam deductus eſſet ut in
 illas et ipſe mergeret: ſubito angelus cho
 ruſci habitus apparuiſſe fatebatur qui eum
 in ignem mergi prohiberet. Cui etiam dixit
 regredere et qualiter tibi poſt hoc iuuan
 dum ſit cauſiſſime attende. Poſtquam vocem
 paulatim recaleſcentibus membris ab eter
 ne mortis ſomno euigilans cuncta que cir
 ca illuz fuerant geſta: narrauit tantis que ſe
 poſt modum ieiunijs vigilijs que conſtrinxit ut
 inferni eum vidiffe et perſiſſe tormenta
 etiam ſi taceret lingua: conuerſatio loquere
 tur. Quippe cum omnipotentis dei mira lar
 gitate in morte actus eſt ne mori debuiffet
 Sed quia humani cor grauis valde du
 ricie eſſe ſolet ita ut ipſam quoque penarum
 oſtenſiones que omnibus vtilis eſt preſentat.
 Nam illuſtris vir Stephanus: que ipſi no
 ſtiſſe ſemetipſo mihi narrare conſueverat
 quod in Conſtantinopolitana vrbe pro quadam
 cauſa demoratus et moleſtia corporis defunctus
 eſt. Cuius medicus atque pignicarius ad
 ſperandū eum atque condiendū eſſet queſitus
 die eodem minime inuentus: ſubſequentē noc
 te corpus iacuit inhumatum. Qui ductus ad
 inferni loca: vidit multa que prius iudi
 ca non credit. Sed cum preſidentis iudicij pre
 ſentatus fuiſſet: ab eo receptus non eſt ita ut
 diceret: non hunc adduci ſed Stephanus
 ferrarij iuſſi. Qui ſtatim reductus eſt in cor
 poris et Stephanus ferrarius qui iuxta eum
 habitabat eadem hora defunctus eſt: ſicque
 probatum eſt vera fuiſſe verba que audierat
 dum hec effectus mortis Stephani demor
 ſtrauit. Ante triennium quoque in hac peſti
 lentia que hanc urbem elade vehemētis

ſima depopulauit. In qua etiam corporas
 li viſu ſagitte celitus venire et ſingulos que
 que ferire videbantur: ſicut poſti: Stephanus
 ſidem defunctus eſt. Quidam vero mi
 les in hac eadem noſtra vrbe percuſſus ad
 extrema peruenit. qui eductus e corpore
 exanimis iacuit: ſed citius rediit et que cum
 eo fuerant geſta: narrauit. Dicebat enim ſi
 cut tunc res eadem etiam multis innotuit. Quod
 pons erat ſub quo niger atque caligoſus fe
 toris intolerabilis nebulas exalans flui
 deſcendebat. Tranſacto autem ponte ame
 na erant prata atque virgeta odoriferis her
 barum floribus exornata in quibus albarum
 hominum conuentacula eſſe videbantur.
 Tantusque in eodem loco odor ſuauitatis in
 erat ut ipſa ſuauitatis fragrantia illic de
 ambulantes habitantesque ſariaret. ibi man
 ſiones diuerſorum ſingule magnitudine
 lucis plene. ibi quedam nitre potentie edi
 ficabatur domus que aureis videbatur la
 terculis conſtrui. Sed cuius eſſet non po
 tuit agnoſci. Erant vero ſuper ripam pre
 dicti fluminis nonnulla habitacula ſed alia
 exurgens fetoris nebulas tangebatur. alia
 autem exurgens fetoris ad flumine minime tan
 gebatur. Hec vero erat in predicto ponte pro
 batio ut quiſquis per eum iniuſtus vellet
 tranſire: in tenebroſum fetoreque fluium lar
 beretur. Iuſti vero quibus culpa non ob
 ſiſteret ſecuro per eum grefſu ac libero ad lo
 ca amena perueniret. Ibi ſe etiam Petrus
 eccleſiaſtica familie maioris qui ante qua
 driennium eſt defunctus: deorum poſiti in
 locis deterrimis magno ferri pondere re
 ligatum ac depreſſum vidiffe confeſſus eſt.
 Qui dum requireretur cur ita eſſet: ea ſe
 dixit audiſſe que nos qui eum in eccleſiaſti
 ca domo nouimus: ſciētes eius acta reco
 limus nāque dictum eſt. Hec iccirco patitur
 quia ſi quid ei pro faciēda vltione vi
 debatur ad inferendas plagas plus ex cru
 delitatis deſiderio quam obediēte ſeruebat.
 Quod ſic fuiſſe nullus: qui illum nouerat: igitur
 noſtat. Ibi ſe etiam quendam pegrinum pro
 byte rū vidiffe fatebatur qui ad predictum pontem
 veniens: tanta per eum auctoſitate trans

sit quāta ⁊ hic sinceritate vixit. In eodē quoq; ponte hūc quem p̄dixim⁹ Stefaniū se cognouisse testatus est: qui dū trāsire voluisset eius pes lapsus est: ⁊ ex medio corpore iam extra pontē detectus: a quibusdā deterrimis viris ex flumine surgentibus per copā deorsum: atq; a quibusdā albatris ⁊ speciosissimis viris cepit per brachia sursum trahi. Cūq; hoc luctamē esset vt hūc bont spirit⁹ sursum: mali deorsum traherēt: ipse qui hec videbat: ad corpus reuersus est: ⁊ quid de eo plentius gestū sit: minime cognouit. Qua in re de eiusdē Stefaniū vitā dā intelligi: quia in eo mala carnis cū elemosynarū operatōe certabāt. Qui enī per coras deorsū: per brachia trahēbat sursum: patet nimirū qz ⁊ elemosynas amauerat: et carnis vicijis perfecte nō resistebat que cū deorsum trahēbat. Sed in illo oculo arduris examine: quid in eo vicerit: ⁊ nos ⁊ eū qui vidit ⁊ reuocatus est: laet. Constat tamē: quia isdem Stephanus postq; sicut superi⁹ narrauit: ⁊ inferi loca vidit: ⁊ ad corpus rediit: perfecte vitā minime correxit: qui post multos annos de corpore adhuc in certamine vite ⁊ mortis exiit. Qua de re colligif quia ipa quoq; inferni supplicia cū demōstrant: alijs hoc in adiutorij: alijs vero in testimoniū fiat: vt isti videāt mala que caueāt: illi vero eo amplius puniāt: quoniam inferni supplicia visa ⁊ cognita vitare noluerunt.

Petrus.

Quid est hoc quos te: qd in amenis locis cuiusdā domus laterculis aureis edificari videbat. Rēdiculū est valde si credimus: qz in illa vita ad huc metallis talibus egeamus.

Gregorius.

Quis hoc sic sanum sapit: intelligat: sed per hoc qd illic ostensum est: quisquis ille est cui māso ita construebāt: aperte dā intelligi: quid est quod hic operat. Nam qui modo premia eterne lucis elemosynarū largitate pmerib: nimirū constat: quia auro edificat

mansione suam. Quod enī superius memor non fuit: vt diceret Idem miles: qui hec viderat: narrabat qz cosdē laterculos aureos ad edificationē domus senes ac iuvenes: puella ⁊ pueri ferebāt. Qua ex re colligif Quia hi quibus hic pietas facta est: ipi illic operatores esse videbant.

Sic etiā quidam iuxta nos Deuse dedit noie religiosus habitabat: qui calciamenta solebat operari. De quo alter per reuelationē vidit qz ei⁹ domus edificabat: sed in ea cōstructores sui solo die sabbati videbāt operari. Qui eiusdē viri postmodū subtiliter vitam requirens: inuenit: quia ex his que diebus singulis laborabat: quicquid ex victū atq; vestitu superesse potuisset: die sabbato ad beati Petri ecclesiā deferre consueverat: atq; indigētibus erogare. Qua ex re pendē: qz non immerito domus ipius fabrica sabbato crescebat.

Petrus.

Nec de re mihi idonee video satis faciū: sed queso te: quid esse dicimus qz quorūdam habitacula fetoris nebula tangebant: quorūdam vero tangi nō poterant: vel qz pontē: quid est: qz fluiū vidit?

Gregorius.

Ex rerū Petre imaginibus pensant merita causarū. Per pontē quippe ad amena loca transire iustos asperit: quia angusta valde est semita que ducit ad vitā. Et fetentē fluiū de currentē vidit: quia ad yma quorūdie defluxit carnaliū hic putredo viciorum. Et quorūdam habitacula a fetoris nebula tāgebant: ⁊ quorūdam vero ab ea tangi nō poterāt. Quia sunt pleriq; qui multa iaz bona opera faciūt: sed tamen adhuc carnalibus vicijis in cogitatōe delectatōe tangunt: ⁊ instū valde est: vt illic nebula fetoris obiderat: quos hic adhuc carnis fetor delectat. Unde ⁊ eandē delectatiōne carnis esse beatus Job in fetore cōspiciens: de luxurioso ac lubrico sententiam protulit dicens: Dulcedo illius vermīs.

Qui autē perfecte cor ab omni delectatione carnis excutiūt constat nimirū: qz eoz habitacula fetozis nebula nō tangunt. Et norandū qz isdem fetoz esse ⁊ nebula visa sit: qz nimirū carnalis dilectatio mentē: quā inficit: obscurat: vt veri luminis claritatē non videat: sed vnde delectat infertus: inde caliginē supernā patiat.

Petrus.

Petramus ne in hac auctoritate sacri eloquij posse mōstrari: vt culpe carnaliū fetozis pena puniant

Gregorius.

Proest nāqz libro Beneseos attestante dicim⁹: quia super Sodomitā dom in⁹ ignem et sulphur pluit: vt eos ⁊ ignis incēderet: ⁊ fetoz sulphuris necaret. Quia em̄ amore illicito corruptibilis carnis arserat: simul incēdio ⁊ fetoze perierūt: quaten⁹ imperia sua cognoscerēt: quia eterne morti fetozis sui se delectatiōe tradidissent.

Petrus.

Ad his quib⁹ dubius fui n̄bil mihi fateor questionis remansisse.

Quorundā anime adhuc in corpe posite: penale aliquid de spiritalibus vident: Et de Theodoro puero:

Capitulum. XXXVI.**Gregorius.**

Sciendū quoz est: quia nonnūqz anime adhuc in suis corporibus posite penale aliquid de spiritalibus vidēt. Quō tamen quibusdā ad edificatiōē suā: quibusdā vero cōtingere ad edificatiōē audientū solet. Nā is de quo in omelija corā populo me narrasse iā mem̄ inquietus valde Theodorus nomie puer fuit: qui in monasteriū meū fratē suū necessitate magis q̄ voluntate secutus est. Cui nimirū graue erat: si quis p̄ salute sua aliqd loqueret. Bona

em̄ non solū faceres: sed etiā audire nō poterat: nunq̄ se ad sancte cōuersatiōis habitū venire iurādo: irascēdo: veridēdo: restabat. In hac autē pestilētia: que nup̄ huius vrbis populū magna ex parte cōsumpsit: percussus in igne est perductus ad mortē. Cūqz extremū spiritū ageret: cōuenērūt fratres vt egressū illius orādo pregerent. Jam corp⁹ eius ab extrema parte erat primortuū in solo tantū pectore vitalis adhuc calor anelabat. Cūcti autē fratres tāto p̄ eo ceperūt enixius orare quāto eū iam videbāt sub celeritate discedere. Cū repente cepit iisdē fratrib⁹ assistentibus clamare: ⁊ cū magnis vocib⁹ orationes eoz interrūpere dicens: Recedite ecce draconi ad deuorandū datus sum: qui ppter vestrā presentia deuorare me nō potest: caput meū iā in suo ore, abso: buit: date locū vt nō me amplius cruciet: sed faciat qd̄ factur⁹ est. Si ei ad deuorandū datus sum: quare ppter vos moras patior? Tunc fratres ceperūt ei dicere: Quid est qd̄ loqueris frater? Signū sancte crucis improme. Respōdit ille dicens: Nolo me signare: sed nō possum: quia squamis huius draconis p̄mor. Cūqz hoc fratres audivērūt: p̄strati in terrā cū lachrymis ceperūt pro ereptiōe illius vehemētius orare ⁊ ecce subito cepit eger clamare: dicens: Gratias deo: ecce draco: qui me ad deuorandū acceperat: fugit: oratiōibus vestris expulsus stare nō potuit. Pro peccatis modo intercedite: qz cōueriti paratus suz ⁊ secularē vitā funditus relinquere. Homo ergo qui sicut iā dictū est: ab extrema corporis parte fuerat primortu⁹: reseruatul ad vitā toto corde ad deū cōuersus est: et post q̄ mutatus mēte diu est: flagellis p̄tritus: ⁊ tūc eius aīa carne soluta est.

De morte Crisoni: et monachi cuiusdam Iconij:

Capitulum. XXXVII.

Ad cōtra Crisoni: sicut p̄obus p̄p̄inquis illi⁹: cuius iam superius memoriā feci: narra

re consuevit. Air in hoc mundo valde idoneus fuit: sed tantum plenus vicij: quantum rebus superbia tumidus: carnis sue voluptatib' subditus: in acquirēdis rebus auaricie facibus accensus. Sed cū tot malis domin' sine ponere decreuisset corporali hūc molestia percussit. Qui ad extremū veniens: eadē hora: qua iam de corpe erat exiturus: apertis oculis vidit deterrimos et nigerrimos spirit' corā se assistere & vehemēter imminere: vt ad inferni claustra cū raperēt. Cepit tremere: pallescere: sudare: & magnis vocibus induci as petere: filii sui nomine Maximū: quē ipse iaz monachus monachū vidit: nimis turbatus vocib' vocare dicit: Maxime curte: nunq̄ tibi aliquid mali feci: in fide tua me suscipe. Turbatus mox Maxim' affuit: lugēs ac perstre pens familia cōuenit. eos autē quos ille insistentes sibi grauius tollerabat: ipsi malignos spirit' videre nō poterāt: sed eoz presentia in cōfusione: & palloze tremoze illius: qui trahēbat: videbāt. Dauoze autē terre eoz imiginis huc illucq̄ vertebat in lector: iacebat in sinistro latere: aspectū eoz ferre nō poterat vertebat ad parietē ibi aderāt. Cūq̄ cōstrictus nimis relaxari se iā posse desperaret: cepit magnis vocibus clamare. Inductas vel vsq̄ mane. Sed cū hec clamaret in ipis vocibus de habitaculo sue carnis euulsus est. De quo nimirū cōstat quia p nobis ista: non p se viderit vt ei' visio nobis proficiat: quos adhuc diuina patiētia longanimitē expectat. Naz illi tetros spirit' ante mortē vidisse: & inducias petisse: quid pfuit: qui eadē inducias: quas petijt: nō accepit. Est etiam nūc apud nos Athanasius ex Mauria presbyter: qui in dieb' suis yconij rem terribilē narrat euenisse. Ibi nāq̄ vt ait quoddam monasteriū Chongolathon dicit: in quo quidā monachus magne estimatiōis habebat: bonis quippe cernebat morib' atq̄ in omni sua actione cōpositus. Sed si cut ex sine res patuit: longe aliter appa- rebat: fuit. Nam cū teiurare se cū fratri-

bus demōstraret: occulte māducare consueuerat. Quod eius victū fratres omnia nō nesciebāt. Sed corporis superueniente molestia ad vite extrema perduct' est. Qui cū iam esset in fine fratres ad se omnes: qui monasterio inerant: cōgregari fecit. At illi: a tali vt putabāt viro moriens: te: magnū quid ac delectabile se ab eo audire crediderūt: quibus ipse afflictus et tremēs compulsus est prodere: cui hosti traditus cogebat exire. Nam dixit: Quādo me vobiscū teiurare credebatis: occulte comedebāt: & ecce nūc ad venozandum draconi traditus sū. Qui cauda sua mea genua pedesq̄ colligauit: caput suū intra meū os mittens spiritū meū ebibens ex- trahit. Quibus dictis statim defunctus est: atq̄ vt penitendo liberari potuisset a dracone quē viderat expectatus non est. Quod nimirū cōstat: qz ad solā vilitatē audientū viderit: qui cū hostem cui tradit' fuerat: & innotuit & non euasit.

An post mortem purgatorius ignis esse credendus sit:

Capitulū. XXXVIII.

Petrus.

O Sciri vellem: si post mortem purgatorius ignis credendus est.

Gregorius.

In euāgelio dicit domin'. Am- bulate dum lucē habetis. Per pphetā quib'q̄ ait: Tempore accepto exauditi te: & in die salutis adiuu te. Quod Paulus apostol' exponēs dicit: Ecce nūc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis. Salomon quoq̄ ait: Quod cūq̄ potest manus tua facere: instanter operare: quia nec opus: nec ratio: nec sciētia: nec sapiētia erit spud inferos quo tu pperas. David quoq̄ ait: Quia in seculū misericordia eius. Ex quib' nimirū sententijs cōstat: qz qualis hinc quisq̄ egredis: talis in iudicio presentat. Sed tamen

de quibusdā leuibus culpis esse ante iudi-
ciū purgatorius ignis credēdus est. p eo
qđ veritas dicit: qđ si quis in sancto spiri-
tu blasphemā dixerit: neq; in hoc seculo
remittit ei neq; i futuro. In qua sentētia
vāf intelligi quasdā culpas i hoc seculo:
quasdam vero in futuro posse laxari. Ad
enī de vno negat. sequeq; intellectus pa-
ter qđ de quibusdā cōceditur. Sed tamē
vt predicti hoc de leuis minimisq; pecca-
tis fieri posse credendum est: sicut est assi-
due ociosus sermo: imoderatus risus vel
peccatum cure rei familiaris: que vir sine
culpa vel ab ipso agit: qui a culpa: quali-
ter declinare debeāt: sciūt: aut non in gra-
uibus reb; error ignorat: que cūcta etiā
post mortē grauāt si adhuc in hac vita po-
sitis minime fuerit relaxata. Nā cū Pau-
lus dicat xpm esse fundamentū atq; sub-
iungat. si quis supēdificauerit super hoc
fundamētū aurū: argentū: lapides precio-
sos: ligna: fenu: stipulā: vniuscuiusq; op-
us quale sit: ignis probabit. si cui; opus mā-
serit qđ supēdificauit: mercedē accipiet. si
cui; opus arserit: detrimentū patiet. ipse
autē salu; erit. Sic tamē quasi p ignē: qđ
uis hoc de igne tribulatiōis in hac nobis
vita adhibito possit intelligi: tamen si qđ
hec de igne: future purgationis accipiat:
pensandū solcite est qđ illū per ignem di-
xit posse saluari. nō qui sup hoc fundamē-
tum ferrū: es vel plumbūz edificat id est
peccata maiora et iccirco duriora atq; tūc
tam insolubilia: sed ligna fenu stipulā id
est peccata minuta atq; leuissima qđ ignis
facile cōsumat. Hoc tamē sciendū est quia
illuc saltz de minimis nihil quisq; purga-
tionis obtinebit nisi bonis hoc acerbis in
hac adhuc vita positus: vt illic obtineat:
promereatur.

De anima Paschasij dyaconi:

Cap. XXXIX.

Nam cū adhuc essez iuuenulus
atq; in layco habitu constitu-
tus narrari a maioribus atq; a
sciētibus audiu qđ Paschasius

hulus apostolice sedis dyacon; cui; apđ
nos recitissimi et luculētī de; sancto spiritu
libri extant mire sanctitatis vir fuerit ele-
mosinarū maxime opibus vacans cultoz
pauper; et contēptor sui. Sed hic in ea cō-
tentione que in ardescēte zelo fidelīū iter
Symachū atq; Laurētīū facta est ad pō-
tificatus ordinē: Laurentiū elegit et oim
post vnanimitate supatus in sua tamē sen-
tentia vsq; ad diē sui exitus pstitit illum
amā: o atq; preferēdo quē; episcopozū ius-
dicio pesse sibi ecclesia refusauit. Hic ita-
q; cū tēporibus Symachi apostolice ses-
dis presulis esset defunctus eius valma-
ti cam feretro superpositā demoniac; teti-
git statimq; sanat; est. Post multū vero
temp; Hermanno Capuano episcopo cui;
superi; memoriaz feci medici copozū
salute dictauerāt vt in angularib; termis
lauari debuisset. Qui ingressus easdem
termas p̄dictū Paschasij dyaconū stan-
tem et obsequentē in caloribus inuenit.
Quo viso vehemēter extremuit et quid il-
lic tantus vir faceret inquisiuit. Cui r̄s-
dit pro nulla alia causa in hoc penali loco
deputatus sum nisi qđ in pte Laurētij cō-
tra Symachū sensi. Sed queso te p me
dominū deprecare atq; in hoc cognosces
qđ exauditus sis si huc rediēs me nō inue-
neris. Qua de re vir dñs Hermanno se i
precib; strinxit et post paucos dies redijt
sed iam dictū Paschasij in loco eodē mi-
nime inuenit. quia enī nō malicie sed ig-
norantie errore peccauerat: purgari post
mortē a peccato potuit. Ad tamē creden-
dum est: qđ ex illa elemosinarū suarū largi-
tate hoc vt tūc possit promereri veniā cū
tam nil posset operari.

**Cur in extremis temporibus
tam multa de animabus clare-
scant que antea latuerunt.**

Cap. XL.

Petrus.

Quid hoc est queso te qđ in his
extremis tēporibus tam multa
de animab; clarescūt que ante

latuerūt ita vt ap̄tis reuelationibus atq̄
ostētionibus venturū seculū inferre se no-
bis atq̄ aperire videatur.

Gregorius.

Ita est ita q̄tum p̄sēns seculum
propinquat ad finē tantū futurū
seculū ipsa itaq̄ quasi p̄p̄nuitate
tangit & ex signis manifestiorib⁹ aperitur
Quia enī in hoc cogitationes nostras vis-
cissim minime videm⁹ in illo autē nostra
h̄ alterutrū corda conspiciamus: quid hoc
seculū nisi noctē & quid futurū nisi diē vi-
derim. Sed quēadmodū cū nox finire & di-
es incipit oriri ante solis ortū simul aliq̄
modo tenebre cū luce cōmixte sunt quo-
usq̄ discedentis noctis reliquie in lucem
diē subsequētī p̄fecte vertant. ita huius
mūdi finis iam cū futuri seculi ex ordio p̄-
mīscetur atq̄ ipse reliquiarū eius tenebre
quādā iam rerū spiritaliū p̄mixtiōe trās-
lucēt. Et que illius mūdi sunt multa cer-
nimus. Sed nec dū p̄fecte cognoscimus
q̄ quasi in quodā mentis crepusculo hec
velut ante solem videmus.

Petrus.

Pacet q̄s dicis. Sed de tanto vi-
ro Paschasio hoc animū ad inq̄-
sitionē mouet q̄ post mortē ac pe-
nalē locū ductus est cui⁹ feretri vestis tā-
gi poruit & malignos spūs ab obsesso ho-
mine fugare.

Gregorius.

Hac in re magna v̄s dīpotētis dei
dispensatio & q̄ sit⁹ multiplex agno-
sci. cui⁹ iudicio actū est vt isdē vir
Paschali⁹ & ipse intus aliquāto tpe reci-
peret q̄ peccasset & tamē ante humanos
oculos mira p̄ corpus suū post mortē face-
ret. Qui ante mortē eis quoq̄ cognoscēs-
tibus pia opera fecerit vt neq̄ hi: qui bo-
na eius videāt: de elemosinarū illius esti-
matione fallerent: neq̄ ipsa sine viciōne
laxaretur culpa. quā nec esse culpā credi-
dit & iccirco hanc fletibus nō extinxit.

Ubi esse infernus credendus

sit:

Cap. XLI.

Petrus.

Perp̄do que dicis. verūtamen
hac ratione cōstrictus non solū
que intelligo sed etiā ipsa que
in me non intelligo: cogor iam
peccata formidare: sed queso te quia pau-
lo superius sermo de locis penalibus in-
ferni versabat. Ubi nam esse infernū puta-
mus super hanc terrā an sub hac terra es-
se credendus est.

Gregorius.

Hac de re temere diffinire non au-
deo. nōnulli nāq̄ in quadā terra-
rum pte infernū esse putauerunt: Sed
alij vero hunc sub terra esse estimāt. Sed
tamen hoc animū pulsat quia si iccirco in
fernum dicim⁹ quia inferius iacet q̄ ter-
ra a celo est: hoc esse debet infernus a ter-
ra. Unde & fortasse per psalmistā dicitur.
Liberasti animā meam ex inferno inferi-
ori vt infernus superior in terra: infern⁹
vero inferior sub terra esse videat. Et Jo-
hannis vox in estimatione ista cōcordat.
Qui cū signatū librum septē sigillis se vi-
disse diceret: quia nemo dignus inuētus
est neq̄ in celo neq̄ in terra: neq̄ sub terra
aperire librū & soluere signacula ei⁹
adiunxit & ego stebā multum. Quē tamē
postmodū libz per leonē de tritu iudā dī-
cit aperiri. In quo videlicet libro q̄s aliis
q̄ sacra scriptura signatur quā solus redē-
ptor: noster aperuit. Qui hō fact⁹ morien-
do: resurgēdo: ascendēdo: cūctā mysteria
que in eo fuerāt clausa patefecit. & null⁹
in celo: q̄ neq̄ angel⁹: null⁹ in terra: q̄
neq̄ hō viuēs in corpe: null⁹ sub⁹ terrā
dign⁹ inuētus ē: q̄ neq̄ aīe corpe exute
ap̄ire nobis p̄ter dñm sacri eloquij secreta
potuerūt. Cū ergo ad aperitiū li. nul-
lus sub terra inuētus est dignus dicē. q̄s
obstet nō video nisi vt sub terra esse infer-
nus credatur.

Utrū vnus gehēne ignis sit
an diuersi. Cap. XLII.

Petrus.

Queso te vnus esse gebenne ignis credendus est. an q̄ta peccatorū diuersitas fuerit. tanta quoq; estimāda sunt ⁊ ipsa incedia esse prepata.

Gregorius.

Vnus quidē est gebēne ignis : sed nō vno mō oīs cruciat peccatores. Aniscuisusq; eteni q̄tū exigit culpa. tanta illic sentiet pena. Nā sicut i hoc mūdo sub vno sole multi consistūt nec tū eiusdē solis ardore equaliter sentiūt quia ali' pl' estuat atq; ali' min' ita illic i vno igne nō vn' est mod' incēdijs : q; qd hic diuersitas corporū : hoc illic agit diuersitas peccatorū vt ⁊ ignem non dissimilem habeant ⁊ tamē eosdē singulos dissimiliter exurat.

An semper ardeāt qui gebēne incēdijs deputantur.

Cap. XLIII.

Petrus.

Quid nā queso te dicim' eos qui semel illic meriti fuerit semper arsuos.

Gregorius.

Onstat nimirū ⁊ incūctanter verum est q; sicut finis nō est i gaudio bonorū. ita finis nō erit tormēto malorū. Nā cū veritas dicat ibūt impij i suppliciu eternū. iusti autē in vitā eternā : q̄a verū est q; pmissit falsum pculdubio non erit qd minatus est deus.

Petrus.

Quid si quis dicat i cetero peccantibus eternā penā minat' est vt eos a peccatorū perpetrationse compesceret.

Gregorius.

I falsū ē qd minat' ē vt ab iniustitia corrigeret etiā falsa ē pollicet' vt ad iusticiā puocaret. Sed q̄s hoc dicere vel insan' presumat ⁊ si minat' ē quod

nō erat impletur' : dū asserere eum misericordē volum' fallacē ⁊ qd dicit inephas ē predicare compellimur.

Petrus.

Sire velim quod iustum sit vt culpa : que cū sine perpetrata est sine fine puniat.

Gregorius.

De recte dicit si district' iudex nō corda hominū s; facta p̄saret. Iniqui enī ideo cū sine deliquerūt q; euz sine vixerūt. Nā noluisent vtiq; si potuisent sine sine viuere vt potuisent sine sine peccare. ostendūt enī q; in pctō semp vire uere cupiūt qui nūq; desinūt peccare dum viuūt. Ad magnā ergo iusticiā iudicātis p̄tinet vt nunq; careāt supplicio qui i hac vita nunq; voluerūt carere peccato.

Petrus.

Nullus iust' crudelitate pascit ⁊ delinques seruus a iusto dño iocirco cedi precipit' vt a nequicia corrigat. ad hoc ergo vapulat vt emēdaretur debeat. Iniqui autē gebēne ignib' traditi si ad correptionē nō perueniūt quo sine semp ardebunt.

Gregorius.

Onipotēs de' q; pius est miserrū cruciatu nō pascit : q; vero iustus ē qd iniquorū vltione imppetu nō sedat. Sed iniqui oēs eterno supplicio deputat' : sua quidē iniquitate puniuntur ⁊ tū ad aliquid ardebūt scz vt iusti oēs ⁊ in deo videāt gaudia : que percipiunt ⁊ in illis respiciāt supplicia que euaserūt quaten' rātomagis in eternū grē diuine debitorēs se esse cognoscāt q̄to in eternū mala puniri concipiunt que eius adiutorio vicerunt.

Petrus.

Ubi est q; sc̄i cū p inimic' suis quos tū ardere vidēt nō orabūt : quibus vtiq; dictū est Pro inimicis vestris orate.

Gregorius.

Pro inimicis suis orat eo tpe quo possunt ad fructuosam penam eorum corda convertere atq; ipsa perversio ne saluare. Quid enim aliud p inimicis oratū ē nisi hoc qd aplos ait vt det illis de peniaz ad cognoscendā veritatē & respiciat a dyaboli laqueis a quo capti tenent ab ipsorum voluntate. Et qno p illis tūc orabūt qui iā nullatenus possunt ad iusticie opa ab iniquitate cōmutari. Eadē itaq; cā ē cur nō orēt tūc p homib⁹ igni eterno dānatis q̄ etiā nūc cā est vt nō orēt p dyabolo angelis eius eterno supplicio dānatis. Que nūc etiā cā est vt nō orēt sancti hoies pro homib⁹ infidelib⁹ impijsq; defunctis. Quia p eis vtiq; quos eterno deputatos supplicio iā nouerūt: ante illū iudicij iusti cōspectū ofonis sue meritū cassari refugisunt q; si nūc quoq; viuētes iusti mortuis dānatis iniustus minime ppatiunt qn̄ ad huc aliqd iudicabile de sua carne se ppeti etiā ipsi nouerūt. Quāto enī districti⁹ tūc iniquorum tormēta respiciūt: rāto ab oī vicio corruptionis exuti: ipsi iā iusticie vicini⁹ atq; arti⁹ inherēbūt. Sic quippe eoz mētes p hoc qd iustissimo iudici inherēt: ius districtiōis absorbet vt oīo eis non liceat. quicquid ab illius eterne regule subtilitate discordat.

Quomodo aīa immortalis dicatur dū constet eā in perpetuo igne mori. **Cap. XLIII.**

Petrus.

Ne iā q; rīdere debeas apte rōni. S; hec nunc q̄stio mouet mētem quō anima immortalis dicat̄ dum constat q; impetuo igne moriat̄.

Gregorius.

Quia duob⁹ modis vīta dī duob⁹ ē t̄ modis mors v3 itelligi. Aliud est nāq; q; in deo viuim⁹. Aliud vero q; in hoc q; cōditi vel creati sumus. Ad aliud ē beate viuere. atq; aliud essentia liter. Anīa itaq; mortalis esse itelligi

tur & immortalis. mortalis quippe q; beate viuere amittit. immortalis autē q; essentialiter viuere nunq; desinit. & nature sue vitā pdere nō valet cum impetua fuerit morte dānata. Illic enī posita beata esse pdit & esse nō perdit vt & morte sine morte & defectum sine defectu. & finē sine fine patitur. quaten⁹ ei & mors immortalis sit & defectus indeficiēs & finis infinitus.

De quodā sancto viro qui veniens ad mortē expauit.

Cap. XLV.

Petrus.

Quis hāc tā inexplicabilē dānationis sententiam cuiuslibet sit operis ad exitū veniēs non prime sciat qn̄ & si iā nouit quid egit & adhuc tamē facta illius: q; subtiliter iudicent: ignorat.

Gregorius.

Vasseris ita ē. S; plerūq; d culpis minimis ipse sol⁹ pauor egredietes aīas iustozū purgat. sicut narrari de quodā scō viro me frequenter audisti. q; ad mortē veniēs vehemēter timuit. sed post mortē discipulis ī stola cādidā apparuit: & q; p̄clare sit susceptus indicauit.

Quidā ne in morte timeāt reuelatione roborantur. Et de Antonio Perulo et Johanne monachis. **Cap. XLVI.**

Nihilūq; vero om̄s de⁹ trepidantū mētes quibusdā p̄ reuelationib⁹ roborat vt in morte minime ptimeat. Hā quis dā meū in mōasterio frater Antoni⁹ aō mine viuebat q; multū quotidianis lacrimis ad gaudia patrie celestis anhelabat. Cūq; studiosissimē cū magno feruorē desiderio sacra eloq; meditare: nō ī eis h̄ba scie: s; fletū p̄p̄tionis inquirebat. q; tenus p hec excitata mēs eius inardesceret. & ima deserēs: ad regionē celestis p̄rie

per contemplationē volaret. Huc per visionē nocturnā dictū est. Paratus esto: quia dñs iussit te migrare. Longe ille nō habere sumptus ad migrandū diceret: responsū protinus audivit dicens: Si de peccatis imis agis: dimissa sunt. Quod cum semel audisset: et magno adhuc metu trepidaret: nocte quoq; alia eisdē vesperis est admonitus: tūc post quinq; dies febre correptus: cūctis fratribus orātionibus stentibusq; defunctus est.

Alius etiā frater in eodē monasterio Merolus dicebat: vehementer lachrymis atq; elemosynis intentus: psalmodie vero ex ore illius pene nullo tpe cessare cōsueverant: excepto cū aut alimentū corpori: aut mēbra dedisset sopori. Huic nocturna visione apparuit. Quia ex albis floribus corona de celo in eaput illius descendebat. Qui mox molestia corporis occupatus cū magna securitate animi: atq; hilaritate defunctus est. Ad cuius sepulchrum dum Petrus: qui nūc monasterio meo preest: sibi sepulturā facere post annos quattuordecim voluisset tanta vt asserit de eodē sepulchro illius fragrantia suavitatis emanavit: ac si illic florū omnium fuissent odoramenta congregata. Quia ex re manifeste patuit: q̄ verum fuit quod per nocturnam visionē vidit.

In eodem quoq; monasterio alius quidā Iohānes dictus est magne indolis adolescens etate suam intellectu et humilitatis dulcedine et gravitate frānsgebat. Huic egrotāti atq; ad extremū deducto per nocturnā visionē ei quidā senex apparuit: et hūc virga tergit: eiq; dixit: Surge ex hac em̄ molestia meo minime morieris: sed paratus esto quia longū tempus hic facturus nō eris. Qui dum iam esset a medicis desperat: repente sanatus est: atq; conualuit: rem: quā viderat: narravit: seq; per biennū in dei seruitio: sicut predixi: ultra etatis sue annos exhibuit. Ante hoc triennū cum quidā frater fuisset mortuus: atq; in eius

dem monasterij cimiterio a nobis sepultus: cunctis nobis ab eodem cimiterio ex euntibus: eidem Iohānes sicut postmodū pallens: et tremens indicavit: illuc nobis discēditibus inuentus: ab eodem fratre: qui mortuus fuerat: de sepulchro vocatus est. Quod mox etiā subseq̄ens finis edocuit: nam post dies decē inuasus: febrib; carne solutus est.

Petrus.

Osceri vellem si hoc quod per nocturnas visiones ostenditur debeat obseruari.

De modis somniorum: et an sint obseruanda: De quodam etiā am cui per somnium longa vite spacia promissa sunt: et in breui tempore resecata:

Capitulum. XLVII.

Gregorius.

In hoc Petre sciendū est: quia sex modis tangunt animū imaginēs somniorū. Aliquādo nāq; q̄ somnia ventris plenitudine vel inanitate. Aliquādo vero illusionē. Aliquādo cogitationē simul et illusionē. Aliquādo reuelatiōē. Aliquādo autē cogitationē simul: et reuelatiōē generantur. Sed duo que prima diximus: totū experimento cognoscimus: subiecta autē quatuor in sacre scripture pagina reperimus. Somnia em̄ nisi plerūq; ab occulto hoste per illusionē fierent: nequāq; hoc vir sapiens indicaret dicens: Multos em̄ errare fecerūt somnia: et exciderūt sperantes in illis. Et iterū. Non auguriabimini: nec obseruabitis somnia: quibus profecto verbis cui? sint detestatiōis ostendit que augurij peragunt: rursus nisi aliquādo ex cogitationē simul: et illusionē procederet: vir sapiens minē dixisset. Multas curas sequūtur somnia. Et nisi aliquādo somnia ex mysterio reuelatiōis oriunt. Ioseph preferendū se fratribus somnio nō videret: nec sponsum Marie vt ablato puero

In egyptu fugeret per somnū angelus ad moneret. Nurusz nisi aliqui somnia ex cogitatione simul et reuelatiōe pcederēt:mes quāq; Daniel propheta. Nabuchodono sor visionē differēs a radice cogitationis inchoasset: dicens. Tu rex cepisti cogitare in stratu tuo quid esset futurum post hec et qz reuelat mysteria ostēdit tibi que futura sunt. Et paulo post. Videbas et ecce q; si statua vna gradis: statua illa magna et statua sublimis stabat cōtra te et c. Daniel itaq; dū somnū ad implendū reuerēter insinuat et ex qua oriū sit cogitatione manifestat. patēter ostenditur qz hoc plerūq; cogitatiōe simul et reuelatiōe generet. Sed nimirū cū somnia tot rerū qualitatibus alternent: tāto eis credi difficili⁹ debet: quāto et quo impulsu veniāt facilius nō elucet. Sācti autē viri iter illusiones atq; reuelatiōes ipsas visionū voces aut imagines quodā intimo sapore discernūt vt sciāt vel quid a bono spū picipiant: vel quid ab illusiōe pariantur. Nā si erga hec mēs cauta nō fuerit: p deceptorē spirituz multus vanitatib⁹ imergit quā nonnūq; solet vera predicere vt ad extremū aiām: valeat ex vna aliq; falsitate laqueare. sicut nro nup cuidā certū est pignisse. Qui dū somnia vehemēter attēderet et p somniuz longa vite hui⁹ spacia sibi promissa sunt. Cūq; multas pecunias p longioris vite stipēdijs collegisset ita repēte defunctus est vt intracas oēs relinqueret et ipse secū nihil ex bono opere portaret.

An prosit animab⁹ si eorū corpora in ecclesijs sepulta sint.

Capitulū. XLVIII.

Petrus.

Quis ille sit mēstini. sed queso te ea que cepimus exequamur Putam⁹ ne animab⁹ aliquid prodesse. si mortuorū corpora sue sint in ecclesijs sepulta.

Gregorius.

Quos graua peccata nō deprimūt his pdest mortuis si in ecclesia sepellāt qz eorū proximū quotiens ad eadē sacra loca cōueniunt: suorū quorū sepulcra conspiciūt: recordant vt p eis dno preces effundāt. Nam quos peccata graua deprimūt nō ad absolutionem potius q; ad malorē dñationis cumulū eorum corpora in ecclesijs ponunt. Quō melius ostēdere poterimus si ea que bieb⁹ nostris gesta sunt: breuiter enarremus.

De quadā sanctimoniali femina in ecclesia sancti Laurētij sepulta que dimidia apparuit accensa.

Cap. XLIX.

Vir nāq; vite venerabilis Felix Portuen. Epus in scaninensi prouincia or⁹ atq; nutritus ē. Qui quadā sanctimonialēz femina in loco eodē fuisse testat⁹ que carnis quidē continentā habuit. Sed lingue p cecitate atq; stultiloquiū nō declinauit. Hec igit defuncta atq; in ecclesia sepulta est. Eadē autē nocte custos eiusdez ecclesie per reuelationē vidit. qz deducta ante sacruz altare per mediū secabat et ps vna illius igne cremabat et ps altera intacta remanebat. Cūq; hoc surgēs fratrib⁹ narasset. et locū ostēderet in quo fuerat igne cōsumpta: ipsa flāme cōbustio ita ante altare in marmorib⁹ apparuit ac si illi eadēz femina igne corporeo fuisset cōcremata. Quia ex re aperte datur intelligi. quia hi quibus peccata dimissa non fuerint ad euitandū iudiciū sacris locis post mortem non valeant adiuuari.

De Valeriani patritij sepultura.

Capitulum. L.

Iohannes quoq; vir magnificus in hac vrbe locū perfectorum seruans. cuius grauitatis atq; veritatis sit nouimus. qz mihi testatus est Valerianū patritiū: in ciuitate que Prixa dicitur: fuisse defunctū cui etuscē ciuitatis episcopus accepto p̄

etio locū in ecclesia prebuit in quo sepelire debuisset. Qui uidelicet **Valerianus** vsq; ad etatē decrepitā leuis ac lubricus extitit: modūq; suis prauitatibus ponere contempsit. Eadē vero nocte qua sepultus est beatus **Faustinus** martyr. in cuius ecclesia corpus illius fuerat humatū. custodi suo apparuit: vicē. **Hade** et dic **Episcopus**. vt proiciat hinc. ferētes carnes quas hic posuit qd si nō fecerit: die tricesimo ipse morietur. Quā visionē custos timuit **Epl** scopo confiteri. et rursus admonitus declinauit. Die autē tricesimo eiusdem ciuitatis **Episcopus** cū vespertina hora sanus atq; incolumis ad lectū rediisset subita et inopinata morte defunctus est.

De corpore Valentini ab ecclesia post mortem proiecto.

Capitulum. LI.

Adest quoq; in presenti venerabilis frater **Genatius** Lunensis **Episcopus** et magnificus **Valerius** vir nobilissimus atq; vtracissimus qui se scire suosq; homines in seruisse testatur ei rei: quā narravit: nuptiis in **Benue** vrbe cōtigisse. Ibi nāq; vtdicit **Valentinus** nomine ecclesie **Mediolanensis** defensor defunctus est vir valde lubricus et cunctis leuitatibus occupatus cuius corpus in ecclesia beati martyris **Syri** sepultū est. Nocte autē media in eadem ecclesia facte sūt voces ac si quis violenter ex ea repelleret atq; traheret foras. Sed quas similitū voces incurrerūt custodes et viderunt duos quosdā deterrimos spūs qui eiusdē **Valentini** pedes quadaz ligatura strinxerāt et eū ab ecclesia clamātem ac nūmūq; voleserantē foras traherāt. Qui videlicet exterriti ad sua strata reuersi sunt. mane autē facto aperientes sepulcrū in quo isdē **Valentinus** positus fuerat ei corpus nō inuenit. Cūq; extra ecclesiam quereēt vbi proiectū esset inuenerūt hoc in sepulcro alio positū: ligatis adhuc pedib; sicut ab ecclesia fuerat abstractus.

Ex qua re **Petre** collige q; hi quos peccata grauia depumūsi in sacro loco sepeliri se faciant restat vt etiā de sua presumptione iudicent quatenus eos sacra loca non liberent sed etiā culpa temeritatis accusent.

De Lincoris corpore in ecclesia sepulto post non inuento Capitulum. LII.

Adm quid quoq; i hac vrbe cōtingerit cunctorū qui hic habitant multitudo testat q; quidā artis eorū primus cū defunctus fuisset in ecclesia beati **Januarij** martyris iuxta portam sancti **Laurentij** a coniuge sua sepultus est. Sequētī autem nocte ex eadē sepultura audiente custode eius spiritus cepit clamare. Ardeo ardeo. Cum vero has duas voces emisisset: custos hoc eius nunciavit voci. vtz vero illius eos qui diligenter inspicerēt: artis eiusdē viros transmisit ad ecclesiam: volēs cognoscere qualiter eius corpus esset in sepulcro de quo talia clamaret. Qui aperientes sepulcrū vestimēta eade; intacta repererūt que nūcūq; in eadē ecclesia pro eiusdē cause testimonio seruant. Corp⁹ vero illius oīno nō inuenit ac si in sepulcro eodē positū nō fuisset. Quā ex re colligendū est qua vltione aīa eius dānata sit cuius et caro est ab ecclesia plecta. Quid igitur sacra loca sepultis pūnt quādo hi qui indigni sunt ab eiusdē sacris locis diuinitus prosciunt.

Quid sit qd maxie mortuorum valeat aiabus pdesse: Et de Eūcellēsi presbytero q a cuiusdā spū petit⁹ est vt sacra hostia pro eo offerat. Cap. LIII.

Petrus.

Quid nam ergo esse poterit qd mortuorū valeat animabus pdesse.

Gregorius.

Sculpe post mortē insolubiles nō sunt: multū solet animas etiā post mortē oblatio sacre hostie salutaris adiuuare: ita vt hoc nonnūq̄ ipse defunctorū a se expetere videant. Nam p̄dictus Felix ep̄s a quodā vite venerabilis p̄bytero: qui vsq; ante biennū viri: et in dyocesi Bentūcelensis vrbis habitabat atq; ecclesie beati Johānis: que in loco qui dicitur Lauriana: sita est: p̄cerat: cognouisse se asserit qđ isdem p̄byter in eodē loco: in quo aque calide vapores nimios facit quotiens corporis necessitas exigebat lauari cōsueuerat: vbi duz die quadā fuisset ingressus: inuenit quendā incognitū virū ad suū obsequiū preparatū: qui sibi de pedibus calciamētra abstraheret: vestimēta susciperet et exētia caloribus sabana preberet: atq; omne mīnisteriū cū magno famulatu perageret. Cūq; hoc sepius fieret: isdē p̄byter die quadā ad balnea itur⁹ intra semet ip̄m cogitās dixit: Viri illi qui mibi solet tam deuotissime ad lauandū obsequi: ingratus apparere nō debeo: sed aliquid me necesse est ei p̄ munere portare. Tūc duas secū oblationū coronas detulit: qui mox vt peruenit ad locū: hominē inuenit atq; ex more eius obsequio in oibus vsq; est. Laus itaq; et cū iam vestitus voluisset egredi hoc qđ secū detulerat obsequē si sibi viro p̄ benedictiōe obtulit petens: vt benigne susciperet: qđ ei gratia charitatis offerret. Cui merēs afflictusq; respondit: Mibi ista quare das pater? Iste p̄sanis sanctus est: ego hūc manducare non possum: ego etem: quē vides: huius loci dñs aliquādo fuit: sed proculpis meis hic post mortē deputatus sum. Si autē mibi prestare vis omnipotenti deo offer hūc p̄sanē: vt pro peccatis meis interuenias. Et tunc exauditū se esse cognosce: cū huc ad lauandū veneris: et me minie reppereris. In quibus verbis disparuit: et is qui hōmo esse videbat euanescendo innouit: qđ spiritus fuit. Isdē vero p̄byter ebdomada cōtinua se pro eo in lacrymis affixit:

salutarē hostiā quotidie obtulit: et reuersus post ad balneū eum tam minime inuenit. Quia ex re quantū p̄sit animabus immolatio sacre oblatiōis ostendit quando hanc et ip̄i mortuorū spiritus a viuētib; petūt: et signa indicant: quibus per eā ab soluti videantur.

De fratre Iusto medico pro cuius anima continuīs triginta diebus oblatum est sacrificium altaris:

Capitulum. LIII.

Neq; hoc silendū puto qđ actus ī meo monasterio añ hoc triēnīum reminiscor. Quidā namq; monachus Iustus nomie: medicina arte fuerat imbutus: qui mibi in eodem monasterio cōstituto sedule obsequi atq; in assiduis egritudinibus meis excubare cōsueuerat. Hic itaq; languore corporis preuentus ad extremū deductus est. Cui in ip̄a sua molestia frater germanus nomie Lupiosus seruebat: qui ip̄e quosq; nūc in hac vrbē per eandē medicine artem temporalis vite stipendia sectat: sed p̄dictus Iustus cū iam se ad extremū peruenisse cognouisset: eidē Lupioso fratri suo quia occultatos tres aureos haberet innotuit. Qđ nimis fratrib; nō potuit celari: sed subtiliter indagātes: atq; illius omnia medicamēta perscrutātes: eosdem tres aureos inuenērūt absconsos in medicamine: qđ mox vt mibi nūciatū est: tantū malū de fratre qui nobiscū cōmuniter vixerat eq̄nimitē ferre nō valui. Quippe quia eiusdē mei monasterij semp regula fuerat: vt cūcū fratres ita cōmuniter vuerēt: quatenus eis singulis nulla haberi p̄pria liceret nimis terrore percussus: cogitare cepi: vel quid ad purgationē morientis facerē: vel quid ad exemplū viuētib; fratrib; p̄viderē. Precioso igit eiusdē monasterij p̄posito ad me accersito dixi: Vide et vt nullus ex fratrib; se ad eū mo-

rentē iungat: nec sermonē consolationis
ex cuiuslibet eorū ore percipiat. Sed cum
in morte cōstitutus fratres exquisierit: ei
simus carnalis frater dicat: quia per aures
os quos occultatos habuit: a cunctis fratri-
bus abominatus sit: vt saltē in morte de
cūlpa sua mentē ipsius amaritudo trans-
uerberet: atq; a peccato qđ perpetrauerat
purget. **¶** Cū vero mortu⁹ fuerit: corp⁹ i cimi-
terio nō ponat: sed quilibet fossaz in sterqui-
lino facite in ea corpus eius proiecite: ibi
q; super eū tres aureos quos reliquit ia-
ctate omnes simul clamantes: pecunia tua
tecū sit in perditioe: et sic cum terra operi-
te. **¶** In quibus vtriusq; rebus vnā morietis
tū: alterā vero voluit prodesse fratribus
viventibus vt et illū amaritudo mortis a
culpa solubile faceret: et istos auaricie tā-
ta dampnatio terreret: atq; a culpa prohiberet.
¶ Quod ita factū est. **¶** Nam cū isdem
monachus peruenisset ad mortē: atq; an-
xie se quereret cōmendare fratrib⁹ et nul-
lus ei a fratribus applicare et loqui digna-
ret: ei carnalis frater cur ab omnibus fratri-
bus esset abhominatus: indicauit. **¶** Qui
protinus de reatu suo vehemēter ingemu-
it: atq; in ipsa sua tristitia e corpore exiit
qui ita est sepult⁹ vt dixerā. Sed fratres
omnes ex eadem sentētia conturbati: cepe-
runt singuli extrema queq; et vilia: et que
eis habere regulariter licuerat ad mediū
proferre vehemēterq; formidare: ne quid
apud eos esset vnde reprehēdi potuissent.
¶ Cum vero post mortē eius triginta taz es-
sent dies euoluti: cepit animus meus de-
functo fratri cōpati: cuiq; cū dolore gra-
ui supplicia pensares: et si qđ esset ereptio-
nis eius remediū querere. **¶** Tū vocato ad
me eodē **¶** Precioso monasterij mei prepo-
sito tristis: dixi: **¶** Qui est qđ frater ille qui
defunctus est in igne cruciat. **¶** Debemus
ei aliquid charitatis impendere: et eū quā-
tum possumus: vt exipiat: adiunare. **¶** Ha-
de itaq; et ab hodierna dieb⁹ triginta cō-
tinuis offerre p eo sacrificiū stude vt nul-
lus omnino pretermittat dies quo pro ab-
solutioe illius hostia salutaris non offera-

tur. **¶** Qui protinus abscessit et paruit. **¶** Ho-
bis autē alia curantibus atq; dies euolu-
tos non muneratibus istez frater qui de-
functus fuerat: nocte quadā fratri suo ger-
mano cupioso per visionē apparuit. **¶** Quē
ille cum vidisset: inquisiuit dicēs: **¶** Quid
est frater? **¶** Quomodo es? **¶** Cui respondit:
Istiusq; male fui: sed tā modo bene sum
quia hodie cōmunionē recepi. **¶** Quod isa-
dem cupiosus pergens protinus indica-
uit fratribus in monasterio. **¶** Fratres ve-
ro solliciti computauerūt dies: et ipse dies
extiterat quo pro eo vicissima oblatio fue-
rat impleta. **¶** Cuius et cupiosus nesciret:
quid pro eo fratres agerēt: et fratres igno-
rassent: quid de illo cupiosus vididisset:
vno eodēq; tempore dū cognosceret: ille
isti quid egerant: atq; isti cognoscerēt: il-
le quid viderat cōcordantes simul visioe
et sacrificio res aperte clariuit: quia frater:
qui defunctus fuerat: per salutarē hostiā
euasit supplicij.

Petrus.

¶ Ira sunt valde que dicis: et nō me
diocriter leta.

**De vita et transitu Cassiani
episcopi: Capitulum LV.
Gregorius.**

¶ Nobis in dubiū veniant ver-
banortuozū: confirmat hec fa-
cta viuentiū. **¶** Nam vtr vite ve-
nerabilis Cassius **¶** Hermentis
episcopus: qui quotidianū offerre cōsue-
uerat deo sacrificiū: seoz in lachrymas in-
ter ipsa sacrificiozū archana mactabat: mā-
datum domini per cuiusdaz sui visionem
psbyteri suscepit dicens: **¶** Age quod agis
operare quod operaris. **¶** Non cesser pes-
tuus nō cesser manus tua. **¶** Fatale aposto-
lorum venies ad me: et tribuam tibi mer-
cedem tuam. **¶** Qui post annos septē ipso
natalicio apostolorū die: cum missarū so-
lennia peregisset: et mysteria sacra cōmū-
nionis accepisset: e corpore exiit.

De quodam ab hostibus capti cuius vincula oblatiōis hora soluebantur: Et de Baraca naua per salutarem hostiam a naufragio liberato:

Capitulum. LVI.

In quoque quod audimus quē dā apud hostes in captiuitate positū: et in vinculis relictū fuisse: pro quo sua coniuū diebus certis sacrificiū offerre consueuerat: qui longo post tpe ad coniūgē reuersus quibus diebus eius vincula soluerent: innotuit: et usque cōiunx illos fuisse dies quibus pro eo sacrificiū offerebat: recognouit. Et ex alia nobis re que ante annos septē gesta est certissime confirmat. Agatus enim Panormitan⁹ episcop⁹: sicut fideles mibi ac religiosi viri multi testati sunt: atque testant: cum beate memorie antecessoris mei tempore iustus esset: ut Romā veniret: vim nimie tempestatis petulit: ita ut se ex tanto vndarū periculo euadere posse diffiderat. Naua vero illius Baraca nominet: qui nūc eiusdē ecclesie clericatus officio fungit: post nauē in carbaso regebat ruptoque fune cū eodem carbaso: quē regebat: inter vndarū cumulos repente disparuit. Nauis autē cui episcop⁹ preerat: tandem post multa pericula ad Ostiā insulam fluctibus quassata peruenit. Cūque die tertio episcopus nauā qui ab eo abrept⁹ in carbaso fuerat. In nulla maris parte viderit apparere: vehemēter afflic⁹: mortuū credidit: sed per obsequiū charitatis viuo vnū quod debebat: mortuo impedit ut omnipotenti deo. p̄ absolutiōe eius anime offerre sacrificiū victime salutaris iuberet: quo oblato restaurata naue perrexit ad Italiā. Cūque ad Romanū portū venisset: illi nauā repperit: quē mortuū putabat. Tunc inopinata exultatiōe gauisus est: et euz: qualiter tot diebus in illo tanto maris periculo viuere potuisset: inquisiuit. Quis videlicet indicauit: quotiēs in

illis tempestatis fluctibus cū eodē quem regebat: fuisse carbaso versatus: qualiter cū illo vndis pleno enatauerit: et quotiēs eo a superiori parte deorum verso ipse carine eius superfederet: adiuūgens. Cū diebus ac noctibus hoc incessanter faceret: itaque eius virtus funditus ex fame simul et labore cecidisset: quo cū ordine diuina misericordia seruauerit: indicauit. Et tūc quod etiam nūc usque testatur dicens: Laborans in fluctibus atque deficiens subito mentis pondere sum grauatus: ita ut neque vigilare me crederē: neque depressus somno esse. Et ecce in eodē medio mari me posito quidā apparuit: qui mibi panē ad refectiōē detulit. Quē mor ut comedir: vires recepti lōge post nauis transiēs affuit: que me ab illo vndarū periculo suscepit: atque ad terrā deduxit. Quod scilicet episcop⁹ audiens requirit diem: atque illo fuisse die repperit: quo pro eo presbyter in Ostia insula deo omnipotenti hostiā sacre oblationis immolauit.

Quibus mortuis sacre victime profunt: ac de virtute mysterio victime salutaris:

Capitulum. LVII.

Petrus.

Et que narras ipse quoque in Sicilia positus agnouit.

Gregorius.

Ideoque credo: quia hoc tam aperte cum iuuentibus ac gescentibus agitur: ut cunctis de agētib⁹ atque sciētib⁹ ostendatur: quia si insolubiles culpe non fuerint ad absolutionē prodesse: etiā mortuis victime sacre oblatiōis possunt. Sed sciendū est: quia illis sacre victime mortuis profunt: qui hic viuendo obtulerūt: ut eos etiam post mortē bona adiuūent: que hic p̄ ipis ab alijs fiunt. Inter hec autē pensanduz est: quod tutior sit via ut bonum quod quisque post mortē suā sperat agi per alios: agat ipse dum viuūt per se. Beatius quippe est

libertate que post vincula libertate querere. Debemus itaque presens seculum: vel quia iam conspiciamus defluisse: tota mente committere quotidiana deo lacrymarum sacrificia: quotidianas carnis eius et sanguinis hostias immolare. Nec namque singulariter victima ab eterno interitu animam saluat: que illam nobis morte vniuersi per mysterium reparat. Qui licet resurgens a mortuis iam non moritur: et mors illi ultra non dominabitur: tamen in seipso immortaliter atque incorruptibiliter viues pro nobis iterum in hoc mysterio sacre oblationis immolatur. Eius quippe ibi corpus sumit: eius caro in populi salutem partit. Eius sanguis non laqueus in manus infidelium: sed in ora fidelium fundit. Hinc ergo pensamus quales sit pro nobis hoc sacrificium: quod pro absolutione nostra passionem vniuersi filij semper immittat. Quis enim fidelium habere dubium possit in ipsa immolationis hora ad sacerdotis vocem celos aperiri: in illo Iesu christi mysterio angelorum choros adesse summis ima sociari: terrena celestibus iungitur: vni quocumque ex visibilibus atque invisibilibus fieri.

De affligendo corde inter sacra mysteria: et post de mentis custodia: Capitulum LVIII.

Sed necesse est: ut cum hec agimus nosmetipsos deo in cordis contritione macremus: quia qui passionis dominice mysteria celebramus: debemus imitari quod agimus. Tunc ergo vere pro nobis hostia erit deo: cum nos ipsos hostiam fecerimus. Sed studendum nobis est: ut etiam post orationis tempora in quantum deo largiente possumus in ipso animam suam perdere et vigorem seruemus: ne post cogitatio fluxa dissoluatur: ne vana mentis leticia subrepat: et lucrum compunctiois anime per incursum fluxu cogitationis perdat. Sic quippe: quod poposcerat: anima obtinere meruit: que se post lacrymas in eodem mentis vigore seruauit. De qua nimirum scriptum est. Cultusque eius non sunt amplius

in diuersa mutari. Que igitur non est oblata quod petiit: non est priuata munere quod poposcit.

De relaxandis culpis alienis ut nostre relaxentur:

Capitulum LIX.

Ad inter hec sciendum est: quia ille recte delicti veniam postulat qui prius hoc: quod in ipso delinquit: relaxat. Munus enim non accipit: nisi ante discordia ab animo pellat dicente veritate. Si offers munus tuum ante altare: et recordatus fueris quod frater tuus habet aliquid aduersus te: relinque ibi munus tuum ante altare: et vade prius reconciliari fratri tuo: et tunc veniens offeres munus tuum. Quia in re pensandum est cum omnis culpa munere soluat quod grauis est culpa discordie: pro qua nec munus accipit. Debemus itaque ad proximum quantumvis longe positum: longaque diiunctum: mente ire etque animi subdere: humilitate illum ac beneuolentia placare: ut scilicet conditor nostrer dum tale placitum nostre mentis asperit: a peccato nos soluat: quia munus pro culpa summit. Arrogantis autem voce attestante vidicimus: quia seruus qui decem milia talenta debebat: cum penitentiam ageret: absolutionem debiti a domino accepit. Sed quia cōseruo suo centum sibi denarios debenti debitum non dimisit: et hoc iussus erigi quod si fuerat iam per penitentiam dimissus. Ex quibus videlicet dictis constat quia si hoc quod in nos delinquit ex corde non dimittimus: et illud rursus erigitur quod nobis iam per penitentiam dimissum fuisse gaudebamus. Igitur dum per indulgentiam temporis spacium: licet dum iudex sustinet dum conversionem nostram is: qui culpas exanimat: expectat. Confitemur in lacrymis duriciam mentis: formemus in proximis gratiam benignitatis: et audacter dico: quia saluari hostia post mortem non indigebimus si ante mortem deo ipsi hostia fuerimus.

Libri dyalogorū beati Gre-
gorij pape: vna cū annotationi-
bus capitulorū feliciter explic-
unt. Impressi ac diligentissime
correcti Basilee per Michaelē
Furter: sub anno domini Mil-
lesimoquadringentesimonono-
gesimosexto.

• Laus deo.